DE BERGREDE
profielschets van het Koninkrijk van God

10 schetsen over Mattheüs 5-7

ds. Jan K.C. Kronenberg

De Bergrede

inhoud

schets 1	**Jezus is zaligmaker**	**Mattheüs 5:1-12**
schets 2	**Zout en licht**	**Mattheüs 5:13-16**
schets 3	**Meer dan het gewone**	**Mattheüs 5:17-26**
schets 4	**Trouw en eerlijkheid**	**Mattheüs 5:27-37**
schets 5	**Ontwapening en liefde**	**Mattheüs 5:38-48**
schets 6	**Geven/bidden/vasten**	**Mattheüs 6:1-18**
schets 7	**Prioriteiten**	**Mattheüs 6:19-34**
schets 8	**Oordelen en bidden**	**Mattheüs 7:1-12**
schets 9	**De weg naar Gods Koninkrijk**	**Mattheüs 7:13-23**
schets 10	**Tweeërlei fundament**	**Mattheüs 7:24-29**

literatuur

- Henk Binnendijk, De Bergrede

- F. Boerwinkel, Meer dan het gewone

- Drs. H. de Jong, Maar Jezus zegt ...

- W.R. van der Zee, Uit de bergrede

Bij het schrijven van deze schetsen heb ik - met zijn toestemming - dankbaar gebruik gemaakt van materiaal van de hand van drs. J. Bosch, te Groningen.

De geciteerde teksten zijn uit de vertaling van het Nederlands Bijbelgenootschap 1951.

Leeuwarden, 2010 (2e herziene versie)

ds. Jan K.C.Kronenberg

schets 1 Bergrede: Jezus is Zaligmaker (5:1-12)

A Kernpunten

* De Bergrede is een samenvatting van uitspraken van Jezus, die de wet van het Koninkrijk van God aangeven. Hij vervult die wet en in Zijn Geest mogen wij de Bergrede in praktijk brengen. De Bergrede wil daarom een 'checklist' zijn.
* Juist degenen van wie je het niet zou verwachten, worden gelukkig geprezen. Maar zij verwachten het van de HERE! Húnner is het Koninkrijk der hemelen!

B Bijbelstudie:

Vergelijk Jesaja 61:1-3 met Mattheüs 5:3-10.
Kun je ook een bepaalde structuur/indeling ontdekken in de zaligsprekingen?

Jesaja 61

1 De Geest des Heren HEREN is op mij,
omdat de HERE mij gezalfd heeft; Hij
heeft mij gezonden om een blijde
boodschap te brengen aan ootmoedigen,
om te verbinden gebrokenen van hart,
om voor gevangenen vrijlating uit te
roepen en voor gebondenen opening der
gevangenis;
2 om uit te roepen een jaar van het
welbehagen des HEREN en een dag der
wrake van onze God; om alle
treurenden te troosten,
3 om over de treurenden van Sion te
beschikken, dat men hun geve
hoofdsieraad in plaats van as,
vreugdeolie in plaats van rouw, een
lofgewaad in plaats van een kwijnende
geest.

Mattheüs 5

3 Zalig de armen van geest, want
hunner is het Koninkrijk der hemelen.
4 Zalig die treuren, want zij zullen
vertroost worden.
5 Zalig de zachtmoedigen, want zij
zullen de aarde beërven.
6 Zalig die hongeren en dorsten naar de
gerechtigheid, want zij zullen verzadigd
worden.
7 Zalig de barmhartigen, want hun zal
barmhartigheid geschieden.
8 Zalig de reinen van hart, want zij
zullen God zien.
9 Zalig de vredestichters, want zij zullen
kinderen Gods genoemd worden.
10 Zalig de vervolgden om der
gerechtigheid wil, want hunner is het
Koninkrijk der hemelen.

C Toelichting

*** Een paar dingen vooraf**
Nietzsche heeft ooit eens gezegd: "Ik heb één ding op de christenen tegen: niet dat ze christenen zijn, maar dat ze het niet zijn." Vaak genoeg is dat maar al te waar!
Want: welke christen lééft er nu ook volgens de Bergrede? Voor veel mensen is daarom de Bergrede onbereikbaar geworden.
Gelukkig is daar de laatste tijd verandering in gekomen. Men ontdekte weer, dat de Bergrede een kompas voor het dagelijks leven wil zijn. Geen leer dus van de bovenste plank, maar 'een reisgids voor christenen' binnen handbereik!

De Bergrede bevat in totaal drie hoofdstukken: Mattheüs 5-7. Nu moet je overigens niet denken dat Jezus dat allemaal achter elkaar gezegd heeft. Dan zouden de hoorders wel wat duizelig geworden zijn van al die wijsheid! Maar het gaat om uitspraken van Jezus, die Hij op verschillende momenten en bij verschillende gelegenheden gedaan heeft. In de Bergrede heeft Mattheüs al die uitspraken bij elkaar gezet.

Nu doet Mattheüs dat wel vaker. Zijn boek bestaat eigenlijk uit vijf kleine hoofdstukjes. In ieder hoofdstuk staat een gedeelte met vertellende stof en een gedeelte met een redevoering van Jezus. Elk hoofdstuk eindigt met: "En het geschiedde, toen Jezus ... geëindigd had ..." (zie 7:28; 11:1; 13:53; 19:1 en 26:1v).

Van die vijf redevoeringen is de Bergrede de langste en wellicht ook de meest bekende. Iedere redevoering geeft een aspect van het Koninkrijk der hemelen. In de Bergrede gaat het over de wet van het Koninkrijk.
(Overigens: een indeling in vijf boeken is heel gebruikelijk; denk maar eens aan de vijf boeken van Mozes of de vijf boeken van de Psalmen.)

De naam 'Bergrede' heeft daar natuurlijk ook mee te maken. Jezus heeft deze rede niet alleen uit praktisch oogpunt *vanaf een berg* gehouden - omdat Hij dan beter te verstaan was. Maar was ook Mozes niet met de woorden van Gods verbond van een berg gekomen?
In de Bijbel is de berg de plaats waar grote dingen gebeuren in de openbaring van God tot de mensen. Namen als Sinaï , Horeb, Karmel, Tabor, Sion spreken wat dat betreft voor zichzelf. Bij de Bergrede kunnen we vooral denken aan de Sinaï , de berg van de wetgeving. Daar was het dat Mozes de wet van God ontving. Nu is het Jezus, die als de Messias van Israël de wet opnieuw uitlegt en vervult!

*** Haalbare kaart?**
Maar alles goed en wel. Die Bergrede kan heel mooi zijn. Maar je kunt er ook als een berg tegenop zien! De wet die Jezus geeft is zo moeilijk. Hoe kun je je daar ooit aan houden? Wat heb je dan aan die Bergrede?
Ik denk dat de sleutel ligt in het feit dat het in de eerste plaats niet om de 'vraag' gaat, maar om het 'aanbod'. *In de Bergrede moet de nadruk niet liggen op wat Jezus vráágt, maar op wat Hij áánbiedt.* De Bergrede heeft allereerst het karakter van vervulde profetie. De wil van God gaat nu gedaan worden! Door Jezus en in Zijn kracht (Geest) ook door ons!

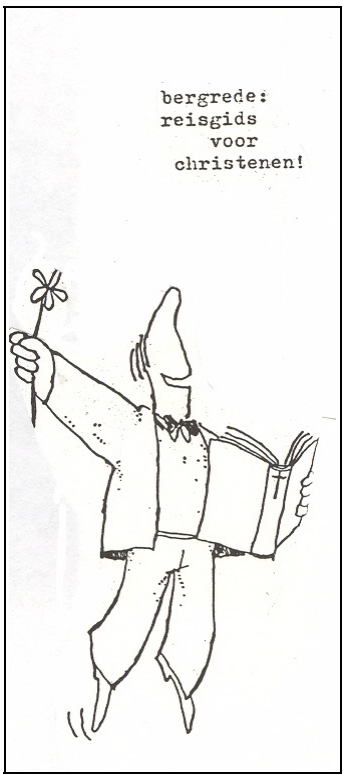

Het Koninkrijk van God hangt dus niet van ons af. Dan zou het een grandioze mislukking worden. Maar Gód zal ervoor zorgen. Daarom worden de eisen voorafgegaan door de zaligsprekingen. Dat is de poort waardoor we de Bergrede binnenkomen. Zo krijg je zicht op Gods geboden. *De eisen van de Bergrede zijn dus niet de weg tót zaligheid, maar het leven ín de zaligheid.*
Heel de Bergrede is dus evangelieprediking. En in de eisen kun je zien hoe je in het leven van een gelovige de uitwerking van dat evangelie kan en mag zien.
De Bergrede zegt: jij mens, jij wordt door Christus gered. En als jij gered bent, kan er iets gebeuren, kunnen er dingen veranderen, kunnen er andere accenten en nieuwe prioriteiten komen in je leven, kun je leren spreken en handelen op een verrassende manier. Zie hier: zo kan het worden, hier kan iets van waar worden! Dit zijn de illustraties, de inspirerende voorbeelden, bij het verhaal van onze redding. Een Bergrede vol!

De Bergrede laat zien: *Wie met Christus leeft, staat onder invloed van Zijn Geest.* Bij Hém gaan deze dingen gebeuren. Dit onder andere. En dit op allerlei manieren. Inderdaad: er is sprake van spanning als we de nadruk leggen op wat God van ons verwacht. Er is ontspanning als we benadrukken wat Hij van ons kan maken. Dan wordt

de Bergrede tot je verrassing voor een christen wat *een checklist* is voor een piloot. *Een vergelijking van 'wat er staat' met 'hoe het gaat'.*
Laten we de komende schetsen maar eens 'checken' hoe dat bij ons zit.

*** Een foto**
Dat de Bergrede één en al evangelie is, blijkt ook al uit *het adres.* Want wíe worden er zalig gesproken? Wíe zijn gelukkig te prijzen? De geslaagden, de mensen 'die het gemaakt hebben', de brutalen die de halve wereld hebben, de gewiekste jongens die overal doorheen rollen ...?
Maar nee, het zijn juist díe mensen die, naar wereldse maatstaven gemeten, er het meest beklagenswaardig aan toe zijn.

Volgens onze begrippen moet je wat hébben, wat zíjn, wat te betekenen hebben om voor een gelukkigverklaring in aanmerking te komen. Maar Jezus keert deze wereldse stand van zaken om. Zalig, gelukkig te prijzen is: wie wat mist, wie afhankelijk is, wie klein is, wie in deze wereld niet meetelt. Waarom? *Omdat zij hun hoop en verwachting op de HERE hebben!*
Zulke mensen tellen wel mee in het Koninkrijk van God!

Dat betekent dat het in het Koninkrijk van God heel anders toegaat dan in de wereld: in de wereld leven mensen op eigen krachten en uit eigen mogelijkheden. In het Koninkrijk van God leven mensen van genáde en van geschonken mogelijkheden. In de wereld leven mensen zich uit en vaak ten koste van anderen. In het Koninkrijk van God wordt de liefde gekend en beleefd - liefde die zichzelf niet zoekt ...
Die mensen zijn te feliciteren, zijn zalig. Wel acht keer!

Maar, dat betekent nou niet dat je hier met acht verschillende soorten mensen te maken hebt. Nee, het gaat om steeds dezelfde mensen. Al is het éne misschien meer op deze en het andere misschien meer op gene van toepassing. Telkens worden ze van een andere kant bekeken.
De achtergrond kun je vinden in Jesaja 61, waar het gaat over het volk Israël in ballingschap. Al lijkt de situatie uitzichtloos, toch leggen de treurenden er zich niet bij neer. De gelovigen staan met lege handen, maar blijven het toch van God verwachten. Ze zien uit naar vrede en willen zich daar ook voor inzetten.

Wat God voor zulk soort mensen beloofde, wordt nu vervuld. Ze zijn te feliciteren.
- *arm van geest:* mensen die niets kunnen, met lege handen staan en daarom des te meer van God verwachten. Juist voor hen is het Koninkrijk van God!
- treurenden: mensen die eronder lijden dat het kwaad zo vaak de overhand heeft. Zíj zullen vertroost worden!
- *zachtmoedigen:* dit zijn de mensen die aan het eind zijn, maar niet kunnen terugslaan. Ze geven het over aan Hem die rechtvaardig oordeelt. Ze hebben geen stukje vaste grond onder de voeten. Maar zij beërven het land. Ze zullen een plek hebben om in vrede te wonen.

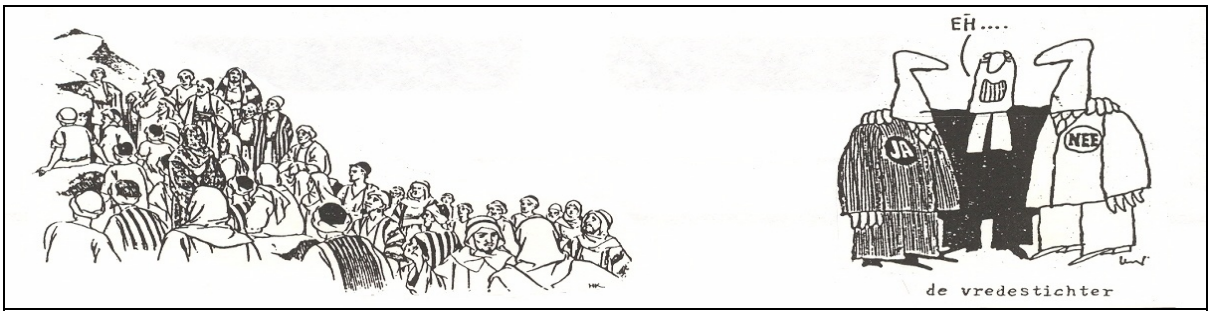

- *hongerenden/dorstenden naar gerechtigheid:* wat is gerechtigheid? Het is dat de dingen rechtvaardig verdeeld zijn, dat mensen tot hun recht komen, dat er op de aarde naar behoren wordt samengeleefd. Maar er zijn velen voor wie dit eenvoudig niet bestaat. Ze hunkeren ernaar, ze schreeuwen erom. En zij zullen verzadigd worden.

En dan komen de tweede vier zaligsprekingen. En dan blijkt dat de mensen met lege handen, toch iets dóen. Het zijn mensen met eigen initiatieven. Ze vallen op door originaliteit en vindingrijkheid.
Het gaat nu niet meer om hun *situatie*, maar om hun *houding.* Ze zijn:

- *barmhartig:* ze hebben een warm hart voor hun medemensen, al ervaren ze: ondank is 's werelds loon. Maar uiteindelijk zullen ze ervaren dat er iemand is die met ontferming naar hén kijkt. Ze zullen barmhartigheid ontvángen.
- *rein van hart:* ze richten hun hart op één ding. Niet: een beetje voor God en een beetje (veel) voor mezelf. Ze zeggen nee tegen wat iedereen zegt en denkt en doet, omdat er dingen zijn die zwaarder wegen. Ze houden God nu voor ogen. Ze zullen Hem dan ook zien.
- *vredestichter:* ze willen de minste zijn en komen bemiddelend en verzoenend tussenbeide. Ze zijn zonen van God. Hun werk wordt bekroond met deze eretitel.
- *vervolgd:* ze willen van geen compromis weten als het gaat om gerechtigheid. Daar zetten ze hun leven voor op het spel. Ze hebben vaak het gevoel alsof ze er alleen voor staan. Maar God laat ze niet vallen.

Van de gemeente die in dat spoor wil gaan, zegt Jezus:
Jullie zijn het zout der aarde ...
Jullie zijn het licht der wereld ...
Maar daar in de volgende schets meer over.

D Gesprek

1 Bij de zaligsprekingen moet je ook rekening houden met de joodse groeperingen tegenover wie Jezus spreekt.
Welke zaligspreking(-en) zou je aan welke groepering kunnen verbinden?

Sadduceeën	barmhartig
Farizeeën	rein van hart
Zeloten (vrijheidsstrijders)	vredestichter
Essenen (sekte)	vervolgd

2 Hoe kun je nu zelf weten of je hoort bij diegenen die door Jezus worden zalig gesproken?

3 Betekent "zachtmoedig-zijn" dat je altijd over je heen laat lopen? Zo niet, wat dan wel.
Illustreer het eens aan Mozes en Jezus (zie Numeri 12:3 en Mattheüs 21:5).

4 Behalve het "zalig", laat Jezus ook wel eens het "wee u" klinken (zie Mattheüs 23).
Over wie gaat daar het oordeel en waarom?

5 Bespreek de onderstaande uitspraken met elkaar.
Welke uitspraak spreek je het meest en het minst aan en waarom?

Zalig zijn de rijken, want geld is macht.

Zalig zijn de harden, want zij gaan over lijken en bereiken iets.

Zalig zijn de luidruchtigen en oppervlakkigen, want zij komen allen in de hemel en daarom, weg met de zorgen, weg met de angst ...

Zalig zij die hongeren en dorsten naar macht en aanzien, want zij zullen de wereld beheersen.

Zalig de egoïsten, want hebben is hebben en krijgen is de kunst.

Zalig de geraffineerden, want zij zullen hun schaapjes op het droge brengen.

Zalig zijn zij die met lege handen voor God staan: want zij zullen Gods volk zijn, als Hij zijn werk voleindigt.

Zalig zijn de lijdenden, want God zal ze troosten.

Zalig zijn zij die afzien van geweld, want God zal hun de hele aarde in bezit geven.

Zalig die verlangend ernaar uitzien dat Gods wil geschiedt, want God zal hun vurige verlangens vervullen.

Zalig de barmhartigen, want God zal voor hen barmhartig zijn.

Zalig wie een rein hart hebben, want zij zullen God ontmoeten.

Zalig de onruststokers, want die kunnen in troebel water vissen.

Zalig die hun huik naar de wind hangen, want daarmee hebben zij altijd voordeel en men kan ze niets maken.

Zalig zijn jullie als de mensen je prijzen en ophemelen en over je kletsen, omdat jullie hen naar de mond praat en geen eigen standpunt inneemt, want jullie krijgen goede baantjes, onderscheidingen en lintjes.

Zalig zijn de vredestichters, want zij zullen Gods kinderen zijn.

Zalig zij die vervolgd worden, omdat zij doen wat God wil, want zij zullen met God in de nieuwe wereld leven.

Zalig zijn jullie als men jullie uitscheldt en achternazit en ten onrechte kwaad van jullie spreekt, omdat jullie bij Mij hoort.
Wees blij en gelukkig, want God zal jullie rijk belonen.

schets 2 Bergrede: Zout en licht (5:13-16)

A Kernpunten

* Vanaf het moment dat Jezus iets in je leven betekent, verander je zelf ook. Discipelen van Jezus zijn zout en licht.
* Al is zout klein en goedkoop, het bijt, geeft smaak, is bederfwerend en reinigend. Zo mogen Jezus' discipelen de bepalende smaakmakers in de wereld zijn.
* Licht zorgt voor zichtbaarheid, warmte en leven. Zo mogen de discipelen van Jezus ook zijn. Ze bewaren de wereld voor verdwazing, verkilling en verpietering.
* Discipelen moeten naar Jezus smaken en Zijn glans verspreiden. Door ons leven heen zien de mensen Wie God is. En zout en licht blijven beslist niet onopgemerkt.

B Bijbelstudie:

Lees Mattheüs 5:13-16
Noteer de eigenschappen en vermeld wat dat betekent voor je christen-zijn.

Mattheüs 5

13 Gij zijt het zout der aarde; indien nu het zout zijn kracht verliest, waarmede zal het gezouten worden? Het deugt nergens meer toe dan om weggeworpen en door de mensen vertreden te worden.
14 Gij zijt het licht der wereld. Een stad, die op een berg ligt, kan niet verborgen blijven.
15 Ook steekt men geen lamp aan en zet haar onder de korenmaat, maar op de standaard, en zij schijnt voor allen, die in het huis zijn.
16 Laat zo uw licht schijnen voor de mensen, opdat zij uw goede werken zien en uw Vader, die in de hemelen is, verheerlijken.

a Wie worden er in deze verzen met 'gij' aangesproken?

b Wat zijn de eigenschappen van 'zout'?

c Jezus zegt: "Gij zijt ...". Wat wil de werkwoordsvorm "zijt" aangeven?

d Wat zijn de eigenschappen van 'licht'?

e Wat is het doel van goede werken?

C Toelichting

*** Wees wat je bent**
Wij kunnen er eenvoudig niet omheen: vanaf het moment dat het geloof in Jezus Christus iets in ons leven betekent, zijn wij zélf iets geworden, hebben wij zélf nieuwe betekenis gekregen. Daarom zegt Jezus niet: jullie moeten zout zijn of worden. Of: Ik wou dat jullie het waren. Maar Jezus zegt: je bent het. Punt uit. Je bent het. Vanaf het moment dat Jezus iets in ons leven gaat betekenen. Dan betekenen we zelf iets. Als gemeente, als enkeling.
Dat moet toen bij de Farizeeën en Essenen hard zijn aangekomen. De Farizeeën namelijk zagen zichzelf als 'het zout der mensen'. En de Essenen dachten dat zij de

kinderen van het licht waren. En nu zegt Jezus zomaar tegen die mensen uit Galilea en tegen 'armen van geest', gesmaden en vervolgden: jullie zijn het nu - het zout der aarde en het licht der wereld.

*** De smaakmakers van de wereld**

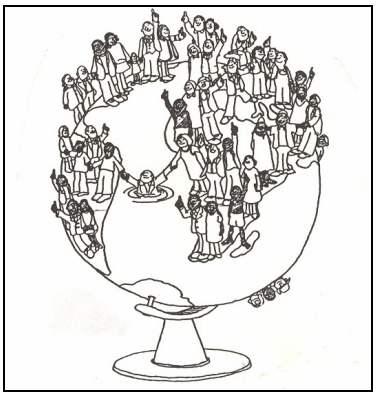

Zout heeft verschillende eigenschappen:
- zout *bijt* - wrijf het maar eens in een open wond;
- zout geeft *smaak* - probeer maar eens zoutloos brood of soep zonder zout te eten;
- zout is *bederfwerend* en *reinigend* - het werd in Israël na de geboorte gebruikt (Ezechiël 16:4; nu nog bij de R.K. doopliturgie); bij offers (Exodus 30:35; Leviticus 2:13 en Ezechiël 43:24) én bij verbondssluiting tussen God en mensen én tussen mensen en mensen (Numeri 18:19 en 2 Kronieken 13:5). Daarbij heeft zout de betekenis van duurzaamheid - zoals vroeger voedsel en groente werd 'ingezouten', waardoor het voor bederf bewaard werd.

Zout heeft dus, hoe dan ook, altijd een merkbare werking! Zó zijn de burgers van het Koninkrijk van God: het zout in de pap van de aarde, de smaakmakers van de wereld. In een smaak-loze wereld staan ze reinigend en bederfwerend in de menselijke samenleving om daarin ontbinding en verwording tegen te gaan. En klein als ze zijn, veranderen ze toch de smaak van de wereld.

Pas er intussen wel voor op, zegt Jezus, dat je 'flauw' wordt. Er is namelijk een mogelijkheid dat het zout zijn kracht verliest. Voor ons besef is het onmogelijk dat zout zoutloos kan worden. Maar het zout dat in Palestina gebruikt werd, kun je ook eigenlijk niet vergelijken met ons zout. Dat was namelijk niet zo zuiver als bij ons het keukenzout, maar daar zaten allerlei andere elementen in, waardoor de werking van het zout minder werd. Dan kon men het niet meer gebruiken. Het werd naar buiten gegooid en belandde, zoals zoveel afval in het Oosten, op straat en werd door de mensen platgelopen.

De oproep van Jezus om zout te zijn, is dus niet vrijblijvend! Het heeft ook gevolgen. Wanneer het geloof in Jezus niet blijft, verliest een christen z'n zoutend vermogen en dan wordt hij als waardeloos weggeworpen. Dan wordt de eeuwige verlorenheid een huiveringwekkende werkelijkheid (zie Hebreeën 6:4-6 en 2 Petrus 2:20-22).
Weest dus niet (zo) flauw ...!

*** De lichtgevers van de wereld**

Licht heeft de volgende eigenschappen:
- licht maakt de dingen *zichtbaar*. Het laat je zien waar je loopt en waar je heen moet. Het stelt in staat allerlei obstakels te vermijden en het bewaart voor ongelukken en verdwalen;
- licht geeft *warmte.* Mensen vinden het fijn en voelen zich behaaglijk als de zon schijnt;
- licht geeft *leven.* In het donker wil niets groeien, daar verpietert alles.

Nu wordt er van de Here Jezus in de Bijbel gezegd dat Hij Licht is. Maar dan ook alles wat bij Hem hoort. Zo zijn ook jullie: het licht der wereld!
Licht is eigenlijk onmisbaar. De wereld kan alleen maar bestaan omdat er christenen zijn. Zij bewaren voor verdwazing, verkilling en verpietering. En wie door Jezus is 'aangestoken', is als licht ook duidelijk zichtbaar. Net zoals een stad op een berg.

Volgens de overlevering was de berg, waarop de Here Jezus de Bergrede heeft uitgesproken, één van de heuvels in Galilea in de buurt van het meer van Galilea. Vandaar kan men de hoogste stad van Israël zien liggen: Safed. De berg waarop deze

stad ligt, is bijna 1000 m hoog. Overal zie je dan ook deze 'stad op een berg' liggen. En vooral als het donker is, zie je 's avonds de lichten tot ver in de omtrek branden. Zo'n stad kan niet verborgen blijven. Evenmin is een christen te 'verdonkeremanen'.

Licht is er om gezien te worden. Met een tweede beeld wordt dat nog eens duidelijk gemaakt. Je steekt toch geen lamp aan om die onder een korenmaat te zetten. Dat is net zo dwaas als een prullenmand over een brandende schemerlamp. Nee, een brandende lamp wordt op een standaard gezet om zo licht te verschaffen aan "allen, die in het huis zijn".
Zo moeten we schijnen. Zoals een lamp brandt wanneer de stekker in het stopcontact is gedaan, zó schijnt iedere christen die aan de Here Jezus verbonden is.

*** Het doel**
Zout en licht zijn er dus voor de omgeving. En dan is het niet onduidelijk hoe de smaak van het zout moet zijn: *het moet naar Jezus smaken!* En het is ook duidelijk welke kleur het licht moet hebben: *het moet de glans van Christus verspreiden!* Het gaat erom, dat de mensen dwars door onze daden, door heel ons leven heen zien wie Gód is. Door zó te schijnen in deze wereld ontdekt men hét Licht: God.

Zout en licht ... het zijn op zich maar kleine dingen. En toch belangrijk. Het is erg bemoedigend dat je zout niet over het hoofd kunt proeven en dat je licht niet over het hoofd kunt zien. Wees gewoon die je wezen mag: zoutkorreltje, lichtgevertje!

D Gesprek

1 Critici zeggen wel eens: "Wat heeft 2000 jaar christendom nu uitgewerkt?
"De tegenvraag zou kunnen zijn: "Zou deze aarde nog bestaan als God niet had gezorgd voor 'zout der aarde'?" Wat is je mening?
Kun je voorbeelden geven hoe christenen in de loop der eeuwen het 'zout der aarde' zijn geweest?

2 Wat is er voor nodig om 'zout der aarde' te blijven? (zie Johannes 15:1-8 en Marcus 9:50)

3 Wat heeft volgens Colossenzen 4:6 het 'zout-zijn'met onze manier van spreken te maken?

4 Probeer vanuit de eigenschappen van het zout en het licht nu eens wat voorbeelden te geven hoe christenen in deze wereld kunnen leven:

zout

licht

schets 3 Bergrede: Meer dan het gewone (5:17-26)

A Kernpunten

* Jezus is niet gekomen om de wet af te schaffen, maar om de wet tot zijn eigenlijke bedoeling te brengen. Geen zelfgemaakte regels zijn nodig, maar overvloediger gerechtigheid. Daartoe roept Jezus zijn discipelen op.

* Met de schriftgeleerden discussieert Jezus over gerechtigheid door bijbeluitleg. Met de Farizeeën spreekt Jezus over de praktische consequenties van de gerechtigheid.

B Bijbelstudie

Lees Mattheüs 5: 17-26

Mattheüs 5

17 Meent niet, dat Ik gekomen ben om de wet of de profeten te ontbinden; Ik ben niet gekomen om te ontbinden, maar om te vervullen.
18 Want voorwaar, Ik zeg u: Eer de hemel en de aarde vergaat, zal er niet één jota of één tittel vergaan van de wet, eer alles zal zijn geschied.
19 Wie dan één van de kleinste dezer geboden ontbindt en de mensen zo leert, zal zeer klein heten in het Koninkrijk der hemelen; doch wie ze doet en leert, die zal groot heten in het Koninkrijk der hemelen.
20 Want Ik zeg u: Indien uw gerechtigheid niet overvloedig is, meer dan die der schriftgeleerden en Farizeeën, zult gij het Koninkrijk der hemelen voorzeker niet binnengaan.

a Wat wordt in vers 17 bedoeld met de uitdrukking "de wet en de profeten"?

b Wat is de betekenis van de werkwoorden "ontbinden"en "vervullen". (vers 17)

c Wat betekent het woord "gerechtigheid"? (vers 20)

d Kun je in het kort weergeven wat Jezus in vers 17-20 wil zeggen?

21 Gij hebt gehoord, dat tot de ouden gezegd is: Gij zult niet doodslaan; en: Wie doodslag pleegt, zal vervallen aan het gerecht.
22 Maar Ik zeg u: Een ieder die in toorn leeft tegen zijn broeder, zal vervallen aan het gerecht. Wie tot zijn broeder zegt: Leeghoofd, zal vervallen aan de Hoge Raad, en wie zegt: Dwaas, zal vervallen aan het hellevuur.
23 Wanneer gij dan uw gave brengt naar het altaar en u daar herinnert, dat uw broeder iets tegen u heeft,
24 laat uw gave daar, vóór het altaar, en ga eerst heen, verzoen u met uw broeder en kom en offer daarna uw gave.
25 Wees vriendelijk jegens uw tegenpartij, tijdig, terwijl gij nog met hem onderweg zijt, opdat uw tegenpartij u niet aan de rechter overlevere en de rechter aan zijn dienaar en gij in de gevangenis wordt geworpen.
26 Voorwaar, Ik zeg u: Gij zult daar voorzeker niet uitkomen, voordat gij de laatste penning hebt betaald.

e Wie worden in vers 21 bedoeld met “de ouden”?

f Welke weg naar verzoening wijst Jezus zijn volgelingen? (vers 23-24)

g Hoe ‘ver’ moet je met iemand gaan die ‘iets’ met je heeft? (vers 25)

C Toelichting

*** Vervullen**
Voor een aantal mensen is het nu een uitgemaakte zaak: Jezus neemt de wet niet serieus! Hij zegt toch, dat je niet in het Koninkrijk der hemelen komt door het doen van de werken der wet, maar door Gods genade!
Maar fel reageert Jezus: Ik ben niet gekomen om het Oude Testament af te schaffen, maar om het te vervullen! Dat is: *de eigenlijke bedoeling duidelijk maken.*

Jezus is dus gekomen om uit heel het Oude Testament te halen wat erín zit. Jezus doet wat de Bijbel bedoelt.
Heel de wet is dus zeer belangrijk. Het luistert Nauw. Groot in het Koninkrijk van God is dus wie naar Gods wet leeft!
En dat tot op de 'jota': dat is de Griekse weergave van de 'jod', de kleinste letter van het Hebreeuwse alfabet; en de 'tittel': dat is het kleine haakje of streepje dat sommige Hebreeuwse letters hebben.
Dat betekent dat we met de geboden van God niet mogen schipperen of bepaalde dingen minder serieus nemen. Wie dat doet is 'klein' in Gods Koninkrijk.
Maar het gaat om het doen van gerechtigheid, overvloediger dan die van schriftgeleerden en Farizeeën.

*** Gerechtigheid**
Bij dit woord zijn we aangeland bij *hét thema* van de Bergrede. Na de inleiding van de Bergrede in vers 1-20, komt nu de fundamentele discussie over de gerechtigheid. Over dat onderwerp is de Here Jezus achtereenvolgens in gesprek met:

- schriftgeleerden: Zij zijn de theologische leraars met een jarenlange opleiding. Jezus praat met hen aan de hand van een vijftal voorbeelden (doodslag, echtbreuk, eed, vergelding, liefde tot vijanden) over de uitleg van de Bijbel (5:21-48).

- Farizeeën: Zij zijn leden van een religieuze partij; mensen met een gewoon beroep. Door hun strenge levenswandel willen ze zich van anderen onderscheiden. In 6:1-18 vind je de praktische discussie van Jezus met hen over de praktijk van de wetsbeleving.

- discipelen: In 6:19-7:27 roept Jezus de discipelen op tot het betonen van meerdere gerechtigheid (= meer dan het gewone).

Maar, waarom is dat woord gerechtigheid zo belangrijk?
Voor veel joden betekende het: *Het doen van Gods geboden.* En dat deden ze heel nauwgezet. Pietluttig, zou je bijna zeggen. Zoals je dat bij christenen wel had in verband met de zondagsheiliging. Fietsen op zondag mocht bijvoorbeeld niet. Niet dat het fietsen op zondag op zichzelf zo'n groot kwaad was. Maar het zou kunnen leiden tot zwaardere verstoring van de zondagsrust. En als je begint met fietsen - waar blijf je dan?
Maar dan wordt godsdienst ... 'regeltjes-godsdienst'.En of men áchter al die regels nog de Gód van die regels zag? En de eígenlijke bedoeling van de wet, namelijk de líefde? Je kunt je voorstellen dat op zó'n manier godsdienst een zaak van verplichtingen wordt.

Maar wat bedoelt Jezus dan met meerdere gerechtigheid? Nog preciezer leven? Nee, want in de Bijbel is gerechtigheid niet: pas op dat je je aan de regels houdt! Maar in de Bijbel is gerechtigheid een veel ruimer en royaler woord. Het is *functioneren naar Gods bedoeling en doen wat er van je verwacht wordt.*

Eén zo'n rechtvaardige was er. Eén mens die werkelijk zo functioneerde als het moest. Jezus. Hij was overvloedig in gerechtigheid. En wie Jezus kent gaat ook overvloediger gerechtigheid doen. Dan leef je uit wat Hij geeft. Dan leef je niet volgens een systeem van regels, maar uit de bron van de royale overvloed van het Koninkrijk der hemelen in liefde en naar Gods bedoeling.

"Niet doodslaan"
En dan gaat Jezus een paar voorbeelden geven. Voor ons gevoel zijn ze wat overdreven. Maar dat was de redeneertrant van die tijd. Ze zijn ook niet bedoeld om altijd letterlijk opgevolgd te worden. Maar ze laten ons het verschil zien tussen je 'netjes aan de regeltjes houden' en overvloediger gerechtigheid.

* Neem nu het gebod: "Gij zult niet doodslaan". Je zou kunnen zeggen: ik moet dus zorgen dat ik iemand niet doodsla, dan blijf ik wel uit de handen van de rechter en is alles o.k.. Dus als ik in toorn met mijn naaste leef, is er nog niets aan de hand. Want dan krijg je heus de rechter niet op je dak.
Maar Ik zeg u ... dat zelfs iedereen die kwaad wordt op zijn broer moet terechtstaan. Wie bijvoorbeeld tegen zijn broer 'Leeghoofd' zegt, moet terechtstaan voor de Hoge Raad.

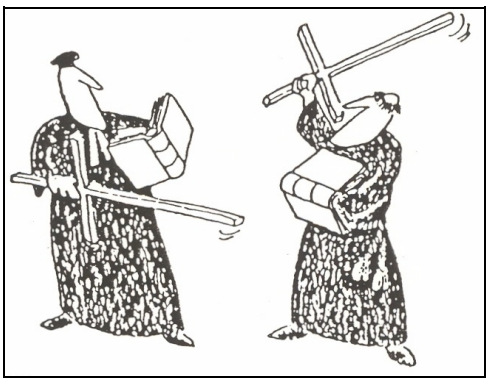

Voor Joden moet dit een extreme uitspraak zijn geweest. Het Sanhedrin, hoogste gerechtshof in Israël, kon moordzaken overlaten aan de kleinere regionale rechtbanken. Hoe absurd lijkt het dan dat men voor een kleiner vergrijp (een scheldwoord) bij het hoogste hof in Jeruzalem zou belanden!

* En even vreemd is het tweede voorbeeld: Wie tegen zijn broer zegt 'Domkop', verdient het hellevuur. Moordenaars in Israël verdienden de aardse dood door steniging. Moet men voor een minder vergrijp (een scheldwoord) dan een nog verderreikende straf ontvangen, namelijk de eeuwige dood?
Door deze schokkende uitspraken laat Jezus aan de mensen voelen hoe zwaar God tilt aan liefdeloos gedrag tegen de naaste. Mensen vinden het niet zo erg als je een ander een beetje beschadigt: dat is tenslotte nog lang geen doodslag. Jezus leert het ons andersom. Het is niet de vraag of wij onze naaste het ergste besparen, maar of wij hem het beste gunnen!

* En het derde voorbeeld: Als je naaste terecht iets op je tegen heeft, moet er verzoening komen met hem en met God. Eerst met de naaste tegenover wie wij erkennen wat wij verkeerd deden of zeiden. Want zonder deze belijdenis aan hem is een gebed om vergeving tot God van nul en gener waarde. Maar dan ook met God. Want er is niet alleen een beschermde naaste gekwetst, maar ook de beschermende God is door ons gedrag verdriet gedaan.

Dus je naaste het beste gunnen. Dus geen mensen met een zogenaamde 'lagere opleiding' kwetsen (leeghoofd, domkop). En geen ongeboren kinderen, ouderen of zwakzinnigen of gastarbeiders het leven onmogelijk maken.
Want wie zijn naaste minacht, heeft zijn naaste als aanklager bij het laatste gericht. Laten wij op tijd, zolang wij hier op aarde nog met elkaar op weg zijn, ons met elkaar verzoenen en vriendelijk zijn in plaats van te schelden. Anders wordt onze medemens onze aanklager bij de wetgever van het zesde gebod ...

D Gesprek

1 Waarom zou God geboden hebben gegeven?

2 Hebben de wetten uit het Oude Testament voor ons afgedaan?

3 Wat zijn de drie voorbeelden die Jezus geeft bij zijn uitleg van het gebod: "Gij zult niet doodslaan"? Welk voorbeeld spreekt je het meeste aan?

1

2

3

Voorkeur: , omdat

4 Binnen de groep van Farizeeën was ook wel zelfkritiek. Eén van hen schrijft zelf: Er zijn zeven soorten Farizeeën:

1 de waar-ligt-mijn-belang-Farizeeër;
2 de je-kunt-het-wel-aan-me-zien-Farizeeër;
3 de gewetensvolle Farizeeër, die met terneergeslagen ogen op straat loopt om de vrouwen niet te zien en langs de muren sluipt;
4 de stamper-Farizeeér, die zo gebogen loopt dat hij lijkt op een stamper in een vijzel;
5 de Farizeeér van wat-is-mijn-plicht-opdat-ik-die-vervulle;
6 de Farizeeër van ik-verricht-dagelijks-een-goede daad;
7 en tenslotte de enig ware Farizeeër, hij die dat is uit vrees en liefde voor God.

Over wat voor soort Farizeeër Jezus het heeft in de volgende teksten:

* Mattheüs 23:2-7:

* Lucas 16: 14-15:

* Lucas 18: 10-14:

"Niet-doodslaan tot in de diepte gezien is:
elkaar het leven mogelijk maken,
omdat óns het leven mogelijk is gemaakt."

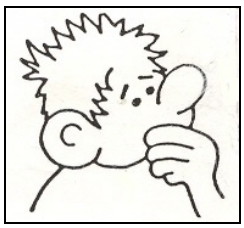

Denkertje

schets 4 Bergrede: Trouw en eerlijk (5:27-37)

A Kernpunten

* "Gij zult niet echtbreken" is meer dan: laat het niet tot een scheiding komen. Wie al niet eerder alles voor de ander over heeft, pleegt echtbreuk. Doe er daarom alles voor om je huwelijk goed te houden.

* Er zijn drie gevaren die het huwelijk bedreigen: ontrouw, oneerlijkheid en nalatigheid.

* Met prachtige tructjes proberen we ons te onttrekken aan eerlijkheid. Toch staan we met al ons praten vlak voor God. Dus: duidelijk, trouw en serieus zijn!

B Bijbelstudie

Lees Mattheüs 5: 27-37

Mattheüs 5

27 Gij hebt gehoord, dat er gezegd is: Gij zult niet echtbreken.
28 Maar Ik zeg u: Een ieder, die een vrouw aanziet om haar te begeren, heeft in zijn hart reeds echtbreuk met haar gepleegd.
29 Indien dan uw rechteroog u tot zonde zou verleiden, ruk het uit en werp het van u, want het is beter voor u, dat één uwer leden verloren ga en niet uw gehele lichaam in de hel geworpen worde.
30 En indien uw rechterhand u tot zonde zou verleiden, houw haar af en werp haar van u; want het is beter voor u, dat één uwer leden verloren ga en niet uw gehele lichaam ter helle vare.

31 Er is ook gezegd: Al wie zijn vrouw wegzendt, moet haar een scheidbrief geven.
32 Maar Ik zeg u: Een ieder, die zijn vrouw wegzendt om een andere reden dan ontucht, maakt, dat er echtbreuk met haar gepleegd wordt; en al wie een weggezondene trouwt, pleegt echtbreuk.

33 Wederom hebt gij gehoord, dat tot de ouden gezegd is: Gij zult uw eed niet breken, doch aan de Here uw eden gestand doen.
34 Maar Ik zeg u, in het geheel niet te zweren: bij de hemel niet, omdat zij de voetbank zijner voeten is; bij Jeruzalem niet, omdat het de stad van de grote Koning is;
36 ook bij uw hoofd zult gij niet zweren, omdat gij niet één haar wit kunt maken of zwart.
37 Laat het ja, dat gij zegt, ja zijn, en het neen, neen; wat daar bovenuit gaat, is uit den boze.

a Wanneer vindt echtbreuk plaats?

b Waar vindt echtbreuk plaats? (vers 28)

c Wat bedoelt Jezus met “de hel” (vers 29) en “ter helle” (vers 30)?

d Wat is de ’functie’ van een scheidbrief? Wie heeft de scheidbrief ingevoerd? (Vgl. Deuteronomium 24:1-5)

e Waarom is Jezus tegen het zweren van een eed? Weet je iets van de praktijk van het zweren in zijn tijd?

C Toelichting

Vecht voor je huwelijk!
Het tweede voorbeeld dat de Here Jezus ons geeft van meerdere gerechtigheid gaat over het huwelijk. Hier geldt het gebod: "Gij zult niet echtbreken". De joden hadden van dit gebod gemaakt: het doet er niet toe wat je ook aanrommelt, maar laat het nooit tot een scheiding komen.

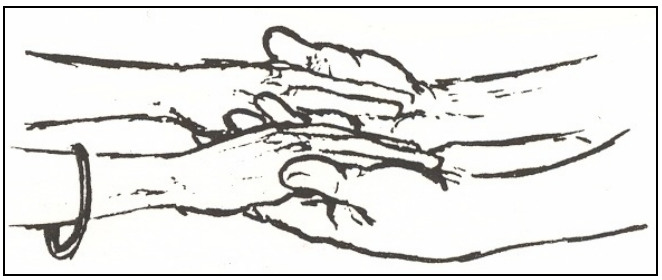

Maar dan maakt de Here Jezus duidelijk dat echtbreuk veel meer is dan de officiële scheiding. Wie al eerder niet alles voor de ander over heeft, pleegt echtbreuk. Dan gaat het huwelijk al kapot. Maar ... houd je huwelijk goed! Doe er moeite voor!

Helaas lijkt het huwelijk als levenslange verbintenis van een man en een vrouw achterhaald in onze tijd. Toch is er in deze wereld niets zo origineel en oorspronkelijk als het huwelijk.
De geschiedenis van de mensheid is begonnen met de huwelijkssluiting van Adam en Manninne. De huwelijkswet is toen geformuleerd: "Daarom zal een man zijn vader en moeder verlaten en zijn vrouw aanhangen, en zij zullen tot één vlees zijn." (Genesis 2: 24). Het woord 'aanhangen' duidt op een blijvende verbintenis: binnen dat levenslange verbond worden man en vrouw tot één vlees. Niet eerder en niet daarbuiten. Mensen mogen hun verlangens en gevoelens door wil en verstand omsluiten. Dat beschermt ze. Nu wijst Jezus echter op drie gevaren die het huwelijk bedreigen:

1 - Ontrouw
Ontrouw aan eigen man of vrouw is in deze wereld niet onbekend. Het enige nieuwe van onze tijd is dat men probeert het woord dat daarbij past uit het geweten van de mensen te branden. Het wordt bedekt met allerlei neutraal klinkende woorden: relatiewisseling, partnerruil, variatie in samenlevingsvorm en dergelijke. Toch is er maar één woord dat werkelijk past wanneer een man niet trouw blijft aan zijn vrouw of een vrouw aan haar man: ontrouw! De vraag is niet wat er allemaal aan gevoeligs en bevrijdends wordt beleefd of opgebouwd, maar de vraag is wat er ondertussen wordt stukgemaakt en gebroken. De eigen man of vrouw wordt opgeofferd aan het overspel. Dit breekt het huwelijk de nek. En God verbiedt het kort en goed. Hij neemt het op voor de andere partij: u mag uw huwelijk of dat van een ander niet openbreken!

2 - Oneerlijkheid
Maar Jezus gaat verder: "Een ieder die een vrouw aanziet om haar te begeren, heeft in zijn hart reeds echtbreuk met haar gepleegd." (Mattheüs 5: 27). Gedacht is aan het ogenspel: de man trekt met zijn ogen de aandacht van de ander die hem niet toekomt. Het leven is vol van dubieuze blikken, dubbelzinnige gebaren, sexueel geladen woorden of contacten. Daar wordt door vrouwen ook over geklaagd. Gelijktijdig wordt die klacht niet al te serieus genomen omdat velen een groot verschil zien tussen gevallen van verkrachting waarover de krant bericht en gevallen van wat vrijere benadering in het dagelijks leven. Er is ook, vanuit de mensen gezien, groot verschil daartussen. Opvallend is echter dat Jezus het één en het ander op één lijn stelt. Beide zijn als echtbreuk te veroordelen. En ... o jawel, het huwelijk blijft dan wel overeind, maar de zuiverheid en oprechtheid ontbreken eraan. En dat werkt door. De vraag is dus niet wat er aan

avontuur en plezier kan worden opgebouwd, maar wat er aan eerlijkheid en kwaliteit wordt afgebroken in het omgaan van man en vrouw.

3 - Nalatigheid

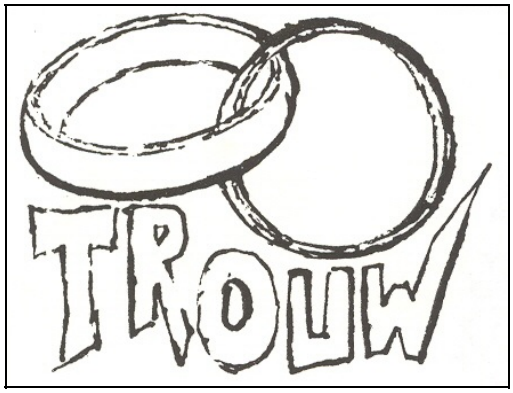

Als er nu toch een geval van echtscheiding zich voordeed, moest de vrouw een scheidbrief meegegeven worden. Daarin stond de reden van de scheiding. Dat was bedoeld om de vrouw te beschermen, die meestal de verstoten partij was. Nu werd het in de praktijk echter: wanneer je maar aan die formaliteit voldoet, kun je je gang gaan en maar raak scheiden. Om de meest kleine dingen werd namelijk de vrouw weggezonden. Maar, zegt Jezus, wie zo gemakkelijk overgaat tot ontbinding van de huwelijksband, pleegt echtbreuk. En dat is ook het geval voor degene die met een aldus vrijgekomen partner trouwt (behalve als het gaat om ontucht). Het gaat Jezus ook wel tegen de haast. Wie trouwt met degene die door lichtvaardig echtscheiden alleen is komen te staan, maakt verzoening en herstel onmogelijk. Ook een kapot huwelijk kan weer heel worden. Daar moeten we niet te licht aan wanhopen. Men mag zich aan de verantwoorlijkheid voor de ander niet onttrekken.

Tegenover de nalatigheid staat de verantwoordelijkheid. Wie liefheeft in trouw, houdt niet op zich verantwoorlijk te weten. Waar liefde en trouw door God gegeven worden en gewild worden, is het huwelijk en is deze wereld de moeite waard. Het mag een afschaduwing zijn van de wereld die komt.
Dat mag best onze aandacht hebben. Het lichamelijke leven krijgt in deze tijd veel aandacht. Maar het is kortzichtige aandacht. Wie zijn lichaam werkelijk liefheeft doet er goed aan het aan Gods gebod te onderwerpen. Alleen zo wordt onze lichamelijkheid gered van de uitbranding in de hel en gespaard voor volle bloei in Gods rijk.

Wees eerlijk

Waarheid spreken spreekt niet vanzelf onder de mensen. Wanneer het hoogste woord eruit moet, dwingt de rechter het af met een eed. Want God kan niemand misleiden. Maar in het dagelijks leven spreekt de mens niet onder ede. Hier groeit dan ook een veelheid aan oneerlijke woorden of onbetrouwbaar gedrag. Er is een grote verscheidenheid vanaf het 'leugentje om bestwil' tot het vals invullen van formulieren. En een verzwakt geweten wast het zwarte geld zelfs wit.

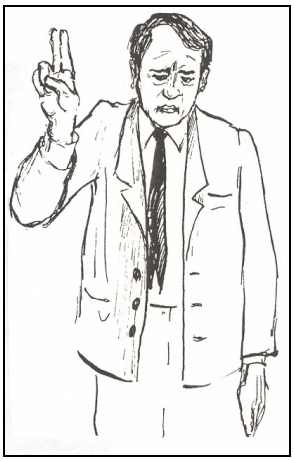

Bij de joden in Jezus' dagen had men bepaalde schijneden ontwikkeld die van een lichter gewicht waren dan de eed voor God. Men vond een eed uit, die eigenlijk niet voor God stelde en toch de waarheid moest bekrachtigen. Men kon zweren bij de hemel, de aarde, Jeruzalem of het eigen hoofdhaar, bij hoog en bij laag. Door zulke eden werd het spreken geloofwaardig zonder dat men iemand van meineed kon beschuldigen wanneer er soms toch iets niet klopte.
En toen was in korte tijd het hek van de dam. En zwoer men te pas en te onpas.
Op deze manier verliezen woorden echter steeds meer kracht in onze omgang met elkaar. Tegen onze naaste zeggen we "ja" of "nee", maar wat is het waard? Of anders zeggen we "misschien". Dat is een vaag woord waarbij we ons heerlijk op de vlakte kunnen houden. "Misschien kom ik nog bij je" (maar zijn we het wel ooit van plan of weten we al dat we toch niet zullen

komen?). We zeggen ja of nee, maar later blijkt het niet gemeend. Jezus leert ons dat dit alles afkomstig is van de duivel, de vader van alle leugens.

Maar bij Gods rijk past alleen ja en nee in oprechtheid. Daar is alles duidelijk en niets dubbelzinnig. Daarom moeten burgers van dat rijk zich daarop instellen. We moeten duidelijk zijn in ons omgaan met huisgenoten en vrienden. En trouw aan afspraken en die nakomen. En serieus in ons omgaan met anderen. Duidelijk, trouw en serieus: de rest komt van de boze!
Bovendien staan we met al onze nep-eden ook in de tegenwoordigheid van God. Of dachten we dat we Hem konden ontlopen? Met al ons praten staan we vlak voor God. We kunnen Hem niet op een afstand houden. Laten we daarmee rekenen!

D Gesprek

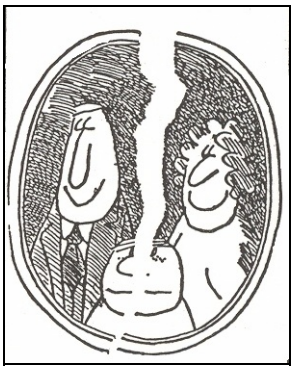

1 Kun je oorzaken aangeven waarom er zoveel huwelijken in een echtscheiding eindigen (1 op de 3 huwelijken) ?
Kun je ook aangeven wat er gedaan moet worden opdat een huwelijk minder gauw in een echtscheiding eindigt?

wat de oorzaken zijn	wat gebeuren moet
.....	.....
.....	.....
.....	.....

2 In welk geval is volgens Jezus echtscheiding toegestaan? (Zie Mattheüs 5: 31-32 en Mattheüs 19: 9)

3 Er wordt onder christenen verschillend gedacht over een tweede huwelijk na een echtscheiding. Ga eens na wat de Bijbel daarover zegt in Romeinen 7: 2 en 1 Corinthiërs 7: 39. Hoe denk je er zelf over?

4 Vind je dat je inderdaad zo eerlijk moet zijn bij:

- ☐ het invullen van je belastingpapieren
- ☐ het opgeven van zwart werk
- ☐ 120 km/uur rijden op de autosnelweg
- ☐ rijden onder invloed
- ☐ het omdoen van je autogordel

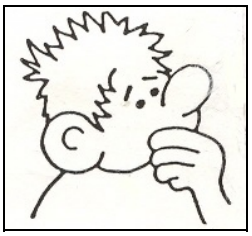

Denkertje

Ieder van ons kan een brandende lucifer uitblazen. Wanneer je echter de lucifer laat branden en je houdt hem onder de gordijnen, zodat deze in brand vliegen en op hun beurt het hele huis in brand steken, dan ben je te laat. Niemand van ons kan een brandend huis uitblazen. Wel een brandende lucifer. Dat is wat de Here Jezus ons duidelijk maakt. Hij kan ons alle kracht geven om een brandende lucifer uit te blazen. Maar als het hele huis in lichterlaaie staat, ben je te laat.

Een "ja" dat geen "ja" is of een "nee" dat geen "nee" is maakt grotere wonden dan een dolk of een revolver: Niet het lichaam maar de ziel wordt gekwetst.

schets 5 Bergrede: Ontwapening en liefde (5:38-48)

A Kernpunten

* God is een God van vrede. Hij wil het kwaad en de wraak van mensen beperken: oog om oog, tand om tand. Hoogstens!
  Maar dan moet je je houding niet laten bepalen door wat een ander doet. Liefde is nodig!

* Dat betekent, dat de boze niet weerstaan moet worden. Dat kunnen christenen, omdat ze in Christus zeker zijn van de overwinning. Eens zal Hij tóch de vrede brengen.

* "Heb u naaste lief als uzelf." Dat zijn niet alleen onze vrienden. We mogen geen grenzen leggen in onze liefde. We moeten en mogen volmaakt zijn. Net als God. Hij is ook grenzeloos in Zijn liefde!

B Bijbelstudie

Mattheüs 5

38 Gij hebt gehoord, dat er gezegd is: Oog om oog en tand om tand.
39 Maar Ik zeg u, de boze niet te weerstaan, doch wie u een slag geeft op de rechterwang, keer hem ook de andere toe;
40 en wil iemand met u rechten en uw hemd nemen, laat hem ook uw mantel;
41 en zal iemand u voor één mijl pressen, ga er twee met hem.
42 Geef hem, die van u vraagt, en wijs hem niet af, die van u lenen wil.

43 Gij hebt gehoord, dat er gezegd is: Gij zult uw naaste liefhebben en uw vijand zult gij haten.
44 Maar Ik zeg u: Hebt uw vijanden lief en bidt voor wie u vervolgen,
45 opdat gij kinderen moogt zijn van uw Vader, die in de hemelen is; want Hij laat zijn zon opgaan over bozen en goeden en laat het regenen over rechtvaardigen en onrechtvaardigen.
46 Want indien gij liefhebt, die u liefhebben, wat voor loon hebt gij? Doen ook de tollenaars niet hetzelfde?
47 En indien gij alleen uw broeders groet, waarin doet gij meer dan het gewone? Doen ook de heidenen niet hetzelfde?

48 Gij dan zult volmaakt zijn, gelijk uw hemelse Vader volmaakt is.

a Wat bedoelt Jezus in vers 39 met “de boze niet weerstaan”? Waarom wordt “de boze” hier genoemd?

b Hoe ver moet je liefde tot je naaste gaan?

c Waarom moet je je vijanden liefhebben? (vers 45)

d Wanneer ben je in Jezus’ ogen “volmaakt”?

C Toelichting

Vredesbeweging
Agressie roept bij mensen agressie op. Het ligt voor de hand om terug te slaan. Het is dan ook heel opvallend dat Jezus oproept om agressie te beantwoorden met *meegaandheid en onderwerping.*
In onze tijd lijkt deze *boodschap van lijden en geweldloosheid* erg populair. Zij wordt opgepakt door de vredesbeweging: ligt hier niet de weg om een bewapeningswedloop te doorbreken? En zo werd/wordt de Bergrede in stelling gebracht tegen de bom.

Nu is het zeker waar dat Jezus is gekomen in dienst van een *vredesbeweging*. De engelen zongen niet voor niets bij zijn geboorte: "Vrede op aarde bij mensen des welbehagens" (Lucas 2: 14). De profeten hebben al aangekondigd dat God de HERE aanwerkt op totale ontwapening. Jesaja zegt in hoofdstuk 2 dat de volken in de dagen van de Messias hun zwaarden onder zijn leiding zullen omsmeden tot ploegscharen: "Geen volk zal tegen een ander volk het zwaard opheffen, en zij zullen de oorlog niet meer leren." (Jesaja 2: 4). De Bijbel laat echter ook zien dat dit doel alleen bereikt kan worden door de komst van Gods Koning en door de onderwerping aan zijn Gezalfde Zoon.

Mensen krijgen geen vrede met elkaar wanneer ze geen vrede met God krijgen en volken worden niet met elkaar verzoend voordat ze met hun Schepper verzoend zijn. Daarom is Jezus mens geworden om te lijden en te sterven voor onze zonden. Door het geloof ontvangen wij de wereldvrede uit zijn handen wanneer Hij weerkomt in glorie. God heeft dus zijn eigen vredesbeweging op deze aarde. Wie daarin door geloof wil meelopen mag uit Jezus' mond iets leren over geweldloosheid onderweg.

Oog om oog en tand om tand.
En wat leert Jezus ons dan?
* Allereerst noemt Hij het gebod dat gegeven is: "oog om oog en tand om tand" (Exodus 21:33; Leviticus 24: 20; Deuteronomium 19: 21). Dat zijn woorden die voor ons een negatieve klank hebben. Ze klinken keihard. We realiseren ons niet, dat ze éénmaal een stap vooruit betekend hebben. Hierdoor wilde de Here God juist al het kwaad indammen. Wie een ander iets heeft afgenomen moet in gelijke munt terugbetalen.
Het was namelijk een *rechterlijke bepaling*. De rechters moesten met deze bepaling *de bloedwraak* tegengaan. Het was namelijk zo dat hele stammen elkaar uitmoordden. Bekend is het lied van Lamech geworden: "Voorwaar: ik sla een man dood om mijn wond en een knaap om mijn striem" en een kind om een kras op mijn auto, zou je kunnen aanvullen (Genesis 4: 23).
Als iemand mij iets aandoet, zet ik het hem betaald: ik geef hem wat hem toekomt.

Aan zulke wreedheden, waarbij een Kaïn en een Lamech zich tot de zevende macht wreekten, stelt de Here God juist paal en perk door tegen de rechters te zeggen: denk erom, niet de mensen moeten zichzelf wreken, want dan slaan ze in hun drift veel te hard. Jullie rechters moeten die wraak de mensen uit handen nemen. Dan wordt er rechtvaardig gestraft, niet te zwaar, maar ook niet te licht: Oog om oog en tand om tand.

Nu was er echter vanuit deze beschermende rechtsregel een totaal *verkeerde praktijk* ontstaan: sla jij mij, dan sla ik jou. Dat betekent eigenlijk dat jij je houding laat

afhangen van en laat bepalen door het gedrag van je tegenstander, in plaats van door de liefde.
Dan is die ander - en niet: Gód - uitgangspunt van je doen en laten. En geweld lokt dan weer nieuw geweld uit. Zó, door net zo hard terug te slaan, komen mensen nooit tot elkaar.
Dat betekent niet dat Jezus de regel afschaft, maar deze regel is niet geldig op het speciale terrein van de onderdrukking door de boze. De boze moeten we niet weerstaan.

De boze weerstaan
Er wordt verschillend over deze uitdrukking gedacht en geschreven.
a. De boze, dat is de duivel. In zijn strijd tegen God gebruikt hij allerlei mensen die hij opstookt tegen de christenen om hen bang te maken en van het geloof af te leiden. Ze zullen de gelovigen op de kaak slaan, in hun bezit benadelen door het verbeurd te verklaren en hun eigendommen opeisen of in gebruik nemen (vers 39-42).
In die strijd moeten christenen echter niet proberen hun recht te krijgen. In déze frontlijn moeten zij kiezen voor de lijn van het lijden, de geweldloosheid. Laat tussen de mensen onderling en tussen de volken de plicht blijven bestaan om op te komen voor recht en geweld billijk te bestraffen, maar in de strijd van Christus' kerk tegen de boze geldt niet de regel van het zoeken van recht.

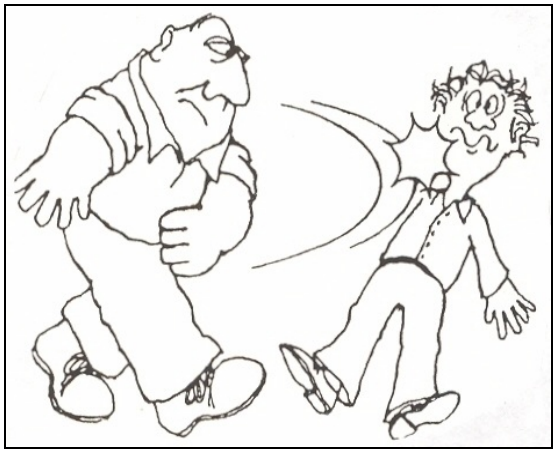

b. Het is ook mogelijk de boze in vers 39 als de tegenstander, de vijand te zien (vgl. vers 45). De boze is hier dan gewoon iemand die boos is. Zo iemand wordt beschreven in de volgende verzen: Iemand die boos is en u een slag geeft op de rechterwang, die boos is en met u wil rechten en uw hemd nemen, die boos is en u wil pressen een mijl te gaan, die boos is en van u vraagt en van u lenen wil (Mattheüs 5: 39-42).
Hiervan zegt Jezus: Weersta de boze niet. Wreekt uzelf niet. Vergeldt niemand kwaad met kwaad (vgl. Romeinen 12: 17.19). Volgelingen van Jezus moeten bereid zijn bitterheid en lijden te dragen.

Zo laat het christelijk geloof aan de volken van deze wereld zien wie uiteindelijk de macht heeft op aarde en dat Jezus zijn rijk niet door geweld maar door geloof doet komen. En dat rijk kent de totale ontwapening.

Voorbeelden
Heel persoonlijk spitst Jezus drie voorbeelden toe op zijn hoorders:

a. *Wie u een slag geeft op de rechterwang, keer hem ook de andere toe.* Het slaan op de rechterwang - met de rug van de hand - kwam in Jezus' tijd voor. Het was een belediging, waarop een bepaalde straf stond.
Maar Jezus" woord: ook de andere wang nog toe te keren betekent eigenlijk: In feite niet te beledigen zijn. Natuurlijk gaat het hier om de bedoeling van Jezus' woord, niet om de letter.

b. *Iemand, die met u wil rechten en uw hemd nemen.* Het gaat blijkbaar om een hemd of onderkleed, dat als pand kon worden opgevraagd aan iemand, die in de schuld stond. Dit in tegenstelling tot de mantel, opperkleed of "overjas", die de armen 's nachts als deken diende en als pand niet langer kon worden gevraagd dan tot de avond (vgl. Exodus 22:26 en Deuteronomium 24: 12).
Het woord van Jezus zegt: Wil iemand je hemd, laat hem ook je mantel. Met andere woorden: dat kledingstuk, dat niet als pand kan worden opgevraagd. Ook hier gaat het

niet om de letter, maar om de bedoeling die erin doorklinkt: Houd niet zo strak aan je eind vast; het kan voor de doorbraak in een vastgelopen intermenselijke verhouding van "overvloediger gerechtigheid" getuigen, iemand ook je mantel te laten dan op je recht te staan.

c. *Pressen.* Gedwongen dienst. Het werkwoord "pressen" betekent eigenlijk: vorderen, tot dienst verplichten (vgl. Simon van Cyrene, die "gesprest", gedwongen werd de kruisbalk van Jezus te dragen - Mattheüs 27: 32).
Pressen om te gaan ... had betrekking zowel op het vorderen van lastdieren als van mensen ter begeleiding in eenzame streken. Dergelijke diensten waren de joden - en ook anderen - niet aangenaam. Ook in dit voorbeeld van Jezus gaat het weer om de innerlijke bereidheid méér te doen dan het voorgeschrevene, waardoor een nieuwe verhouding tot stand komt. Hoe ver moeten we met iemand gaan? Zo ver mogelijk, zal Jezus ons antwoorden!

Liefde zonder grenzen
Dat de joden met de bijbelwoorden erg onzorgvuldig omsprongen, blijkt ook uit het laatste voorbeeld dat de Here Jezus noemt: "Gij zult uw naaste liefhebben en uw vijand zult gij haten."
In de Bijbel wordt wel gesproken over "haten die u haten", maar dat is wat anders dan de joden ervan maakten. Bovendien hadden ze hun naaste beperkt tot: gelijkgezinde of collega. De anderen waren 'vijand'.

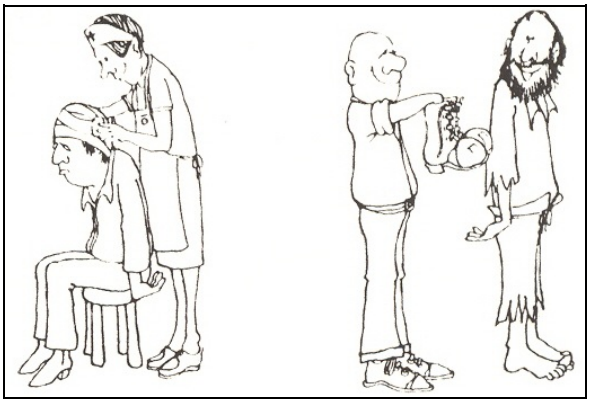

Op zo'n manier blijven er maar weinig mensen over die je moet liefhebben. En daarom stelt Jezus het heel scherp: "Hebt uw vijanden lief en bidt voor wie u vervolgen."
Dat wil zeggen dat wij onze liefde maar niet mogen beperken tot een paar mensen. Dat doet God ook niet. God is volmaakt. En dat moeten wij ook zijn.

Nu kun je erg schrikken van dat woord *'volmaakt'*. Wij denken daarbij gauw aan 'zondeloos' of 'perfect'. Maar dat betekent het niet. Het betekent: *gaaf, uit-één-stuk, zonder reserve, alles omvattend.*

Zo is God volmaakt. God is in zijn houding tegenover de mensen zonder reserve, gaaf. God trekt in zijn goedheid geen grenzen. Hij geeft alle mensen zijn zon en regen. God blijft in zijn goedheid niet halverwege steken. Dat is zijn volmaaktheid.
Omdat God volmaakt is, moeten - en mogen - wij het ook zijn. Dan mogen wij geen beperkingen in onze liefde aanbrengen. Wanneer God zijn zon laat schijnen over het Rode Plein, mogen wij bidden voor de atheïstische regeerders in het Kremlin.

Dat leren we maar op één manier: wanneer we *oog hebben voor God* die volmaakt is. God is in zijn houding tegenover ons ongedeeld en zonder reserves. Dat heeft Jezus duidelijk gemaakt. Eens en voorgoed. Wanneer we daar oog voor krijgen leren we onze gedeeldheid en onze reserves te verliezen. Dan leren we volmaakt te zijn, zoals God zelf volmaakt is.

D Gesprek

1 In totaal heeft Jezus in dit besproken bijbelgedeelte vijf voorbeelden gegeven om royaal christen te zijn.

	Joodse uitleg:	*Jezus' uitleg:*
ongerechtigheid	**afgepaste gerechtigheid**	**overvloedige gerechtigheid**
moord en doodslag	niet doodslaan	elkaar het leven gunnen
ontrouw	niet echtbreken	verbondenheid met hart en ziel
leugen	niet eden breken	duidelijk, trouw en serieus
wraak	oog om oog	zachtmoedigheid
eigenliefde	alleen liefhebben wie jou liefhebben	liefde zonder grenzen

2 Welk van deze vijf voorbeelden spreekt jou het meeste aan en waarom?

Mattheüs 5: 21-26 =

27-32 =

33-37 =

38-42 =

43-48 =

3 Hieronder vind je een voorbeeld van de woorden van Jezus uit de Bergrede: "Gij hebt gehoord, dat er gezegd is: Oog om oog en tand om tand. Maar Ik zeg u, de boze niet te weerstaan, doch wie u een slag geeft op de rechterwang, keer hem ook de andere toe."

denkertjes

* Een blijk van liefde...

van een jongen die de betekenis kende van het: "Hebt uw vijanden lief"

Op zekere dag werd er een nieuwe gevangene binnengebracht in een cel van een Roemeense gevangenis, waarin enkele Christen-predikers zaten die veroordeeld waren wegens het prediken van Gods Woord. Bijna onmiddellijk herkenden zij hem als een voormalig kapitein van de Roemeense veiligheidsdienst, iemand die gelovigen had gearresteerd en ondervraagd.
*"Hoe komt **u** hier?" vroegen de broeders hem. In antwoord hierop zei hij:*
"Kortgeleden kwam er een 12-jarige jongen mijn kantoor binnen met een bloem in zijn hand. Ik was erg verbaasd hem te zien en vroeg hem waarom hij bij mij was gekomen. "Vandaag is het de verjaardag van mijn moeder", zei de jongen, "en ik hou erg veel van haar. Elk jaar heb ik haar een bloem gebracht als een verjaarscadeautje. Maar u hebt mijn mamma en pappa weggebracht, omdat ze Christenen zijn. Nu heb ik niemand meer aan wie ik deze bloem kan geven. Daarom wou ik u vragen deze bloem aan uw vrouw te geven. Zeg haar maar dat ik van u houd en vertel haar van Christus..."
De jongen stak zijn hand uit en gaf de bloem aan de kapitein. Waarlijk, de Geest van God was aan het werk, want de voormalige "Saul" was geroerd tot in het diepst van zijn ziel. Met tranen in zijn ogen liep hij naar de jongen toe, omhelsde hem, kuste hem en zei dat hij geen Christenen meer zou vervolgen.
Vanaf die dag bekeerde hij zich tot God en weigerde verder nog gelovigen te arresteren. Het gevolg hiervan was, dat hij zelf werd gearresteerd. De Christen-gevangenen dankten de Here dat Hij weer een ziel had gered, en met name een, die had gezien wat het gelovigen kostte Christus te dienen.

schets 6 Bergrede: Geven/bidden/vasten (6:1-18)

A Kernpunten

* De practische vroomheid van de Farizeeën was een show geworden. Maar bij geven, bidden en vasten gaat het allereerst om iets tussen God en ons. Wat mensen niet zien, ziet God wél!

* Geven en vasten zijn de hulpmotoren van het gebed. Zij ondersteunen het gebed dat zich richt op Gods Koninkrijk.

B Bijbelstudie

Mattheüs 6

1 Ziet toe, dat gij uw gerechtigheid niet doet voor de mensen, om door hen opgemerkt te worden; want dan hebt gij geen loon bij uw Vader, die in de hemelen is.
2 Wanneer gij dan aalmoezen geeft, laat het niet voor u uitbazuinen, zoals de huichelaars doen in de synagogen en op de straten, om door de mensen geroemd te worden. Voorwaar, Ik zeg u, zij hebben hun loon reeds.
3 Maar laat, als gij aalmoezen geeft, uw linkerhand niet weten wat uw rechter doet, opdat uw aalmoes in het verborgene zij,
4 en uw Vader, die in het verborgene ziet, zal het u vergelden.

a Wat bedoelt Jezus met het woord "gerechtigheid"? (vers 1)

b Wat is het motief van de Farizeeën om gerechtigheid te doen? (vers 1 en 2)

c Wat bedoelt Jezus in vers 2 met de woorden: "Zij hebben hun loon reeds"?

d Wat is het "loon" dat God geeft?

5 En wanneer gij bidt, zult gij niet zijn als de huichelaars, want zij staan gaarne in de synagogen en op de hoeken der pleinen te bidden, om zich aan de mensen te vertonen. Voorwaar, Ik zeg u, zij hebben hun loon reeds.
6 Maar gij, wanneer gij bidt, ga in uw binnenkamer, sluit uw deur en bid tot uw Vader in het verborgene; en uw Vader, die in het verborgene ziet, zal het u vergelden.
7 En gebruikt bij uw bidden geen omhaal van woorden, zoals de heidenen; want zij menen door hun veelheid van woorden verhoord te zullen worden.
8 Wordt hun dan niet gelijk, want /God/ uw Vader weet, wat gij van node hebt, eer gij Hem bidt.
9 Bidt gij dan aldus:
Onze Vader die in de hemelen zijt, uw naam worde geheiligd;
10 uw Koninkrijk kome; uw wil geschiede, gelijk in de hemel alzo ook op de aarde.
11 Geef ons heden ons dagelijks brood;
12 en vergeef ons onze schulden, gelijk ook wij vergeven onze schuldenaren;
13 en leid ons niet in verzoeking, maar verlos ons van de boze.

/Want Uwer is het Koninkrijk en de kracht en de heerlijkheid in der eeuwigheid.
Amen./
14 Want indien gij de mensen hun overtredingen vergeeft, zal uw hemelse Vader ook u vergeven; maar indien gij de mensen niet vergeeft, zal ook uw Vader uw overtredingen niet vergeven.

e Wat is "de binnenkamer"?

f Wat bedoelt Jezus in vers 7 met "omhaal en veelheid van woorden"?

g Wat is beslist een voorwaarde voor ons bidden? (vers 14)

16 En wanneer gij vast, toont dan niet, zoals de huichelaars, een somber gelaat; want zij maken hun aangezicht ontoonbaar, om zich aan de mensen te vertonen, wanneer zij vasten. Voorwaar, Ik zeg u, zij hebben hun loon reeds.
17 Maar gij, zalf uw hoofd, als gij vast, en wast uw gelaat,
18 om u niet bij uw vasten aan de mensen te vertonen, maar aan uw Vader, die in het verborgene is; en uw Vader, die in het verborgene ziet, zal het u vergelden.

h Waarom maken mensen die vasten hun gezicht ontoonbaar? (vgl. vers 16)

i Waarom moeten mensen die vasten - volgens jezus - hun hoofd zalven en hun gezicht wassen? (vgl. vers 17)

C Toelichting

Het tweede deel van de Bergrede gaat over *het doen van gerechtigheid.* Dit doen van gerechtigheid werd niet omschreven in de joodse wet, maar werd door velen wel in praktijk gebracht, omdat het de rechtvaardige sierde en zijn aanzien verhoogde.

Applaus!
Daar waren ze erg gevoelig voor, de Farizeeën. Want over hen gaat het in Mattheüs 6:1-18!
Zij waren in tegenstelling tot de Schriftgeleerden (Mattheüs 5:21-48) maar gewone mensen. Maar zij brachten in ieder geval de vroomheid in praktijk! Maar hoe? Wat was hun motief?
En daar gaat Jezus het nu over hebben: "Ziet toe, dat gij uw gerechtigheid niet doet voor de mensen, om door hen opgemerkt te worden; want dan hebt gij geen loon bij uw Vader, die in de hemelen is.".

En die gerechtigheid bestond voor de Farizeeën in het doen van *goede werken.* Drie stonden hoog aangeschreven: *het geven van aalmoezen, het bidden en het vasten.*
Maar juist deze drie waren een uiterlijk vertoon geworden, een soort godsdienstige show van: Kijk eens hoe vroom ik ben.
Dan doe je het niet meer uit liefde tot God en de naaste, maar uit eigenbelang. Niet om God te eren en de naaste te dienen, maar om zelf applaus te krijgen.
Hoe het dan wel moet? Dat vertelt Jezus ook.

1 Geven

Openbare armenzorg was in Israël goed geregeld. In geld en in natura werd ingezameld en uitgedeeld. Dat inzamelen gebeurde in de vorm van verplichte bijdragen (VVB). Daarnaast was er een uitgebreide vorm van privé-weldadigheid, waarbij dikwijls flinke sommen werden geschonken.
De Farizeeën in Jezus' dagen hebben er een soort zélfreclame van gemaakt. In de synagogen en op de straten vond men opschriften waarop met naam en toenaam werd gemeld wie een schenking had gedaan voor een stad of een synagoge.
Jezus denkt hier wellicht aan mensen die op sabbat in de synagoge via een 'kanselmededeling' lieten weten dat er dán en dáár en door díe een uitdeling zou zijn ten bate van de armen; dat bericht werd dan in de stegen - waar de armen woonden - ook meegedeeld. Maar zulke gevers hebben hun beloning al: zij oogsten het applaus waarom het ging. De huichelaars! De toneelspelers! Ze hoeven er niet op te rekenen dat ze bij God in de gunst staan.

Nu zegt Jezus níet dat er dan maar géén aalmoezen meer gegeven moeten worden. Het verkeerde gebruik heft het gebruik zélf niet op. Want het is onze taak te zorgen voor de armen. Maar: bescheiden, in stilte, onopvallend. Wat mensen niet zien, ziet God wél. En Hij zal het u vergelden.
De *houding* waaruit je geeft, is belangrijker dan de hoeveelheid. God heeft ons geld niet nodig. Wij mógen geven. Daarom heeft God alleen de blijmoedige gever lief. Als je niet met blijdschap kunt geven, is de gave niet waardevol voor God.

2 Bidden

Het gebedsleven bij de joden ten tijde van Jezus was zeer intensief: regelmatig bidden op vaste tijden - twee of drie keer per dag - was vrij lang in gebruik. Behalve vaste tijden waren ook vaste formuliergebeden - waaronder het hoofdgebed van de joden, het Sjemoné Esré - in gebruik en ook het vrije, persoonlijke gebed.
Maar ook hiervan maakten de Farizeeën een show. Geregeld en in het openbaar bidden was gebruik in die tijd. Gewoonlijk gebeurde dit in de tempel. Er waren vaste gebedstijden. Wanneer je op die gebedstijd niet in de tempel of de synagoge was, kon het ook op de plek waar je op dat moment was. De 'huichelaars' maakten daar misbruik van door ervoor te zorgen dat ze juist op de gebedstijd op een plek waren waar veel mensen zich bevonden, bijvoorbeeld op een plein. Zo werd bidden een soort 'vroomheidsetalage' waarin iedereen je kon zien staan ... Kalm aan maar met die publiciteit.

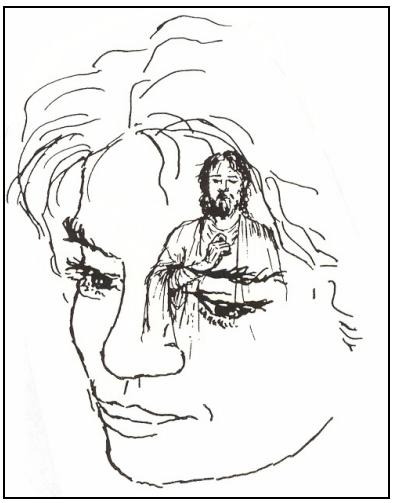

... doe het in het verborgene. Een kleine plek is groot genoeg om de hemel te bereiken. Voor wie gelooft is de eerste vraag niet of hij aan tafel bidt en in de kerk bidt, maar of hij ook bidt buiten alle mensen om. Daar wordt het gebed zuivere Godsdienst. Als we het in stilte en afzondering niet kennen of verwaarlozen, verliest het gebed aan tafel en in de kerk zijn waarde voor God.

... doe het zonder veelheid van woorden. Heidenen dachten hun goden onder de indruk te kunnen brengen met 'veelheid van woorden'. Zoiets als: de goden als het ware 'plat-'praten, door een opeenstapeling van eigen-, bij- en erenamen van godheden. Zo werd het *magisch effect* van het gebed verhoogd. Maar dat is geen gebed, geen praten mét God. Bovendien weet Vader wat we nodig hebben.

3 Vasten

Bij allerlei gelegenheden werd er door de joden gevast. Maar heel in het bijzonder toch wel op de Grote Verzoendag. Men verootmoedigde zich voor God: men beleed zijn schuld en was nederig voor God. Vasten: het gebaar van berouw over de schuld, van verdriet en van ommekeer.
In Jezus' tijd onderhielden de Farizeeën twee vastendagen per week. Het is door de Here Jezus niet afgekeurd of afgeschaft. Maar wél keert Hij zich tegen het vasten als vertoning. Als je overal je sombere gezicht laat zien, dan heeft het niks meer te maken met iets tussen God en jou. Laat het dat toch vooral zijn. Want vasten kan heel goed zijn om je zo meer te concentreren op God. Wie dingen kan laten staan om bij de dingen van God stil te staan, zal de rijkdom daarvan ook ervaren.
Al blijft het vasten permanent op de agenda. We moeten altijd bereid zijn om dingen los te kunnen laten. Want rijk is niet wie veel heeft. Maar wie veel heeft om te geven. En bij het vasten blijkt onze houding op dat punt.

Een drieluik

Geven, bidden envasten. Drie activiteiten, waarin gelovige mensen bezig zijn met het Koninkrijk van God en met het doen van meerdere gerechtigheid.
Geven en vasten bevorderen de concentratie op het gebed. Ze helpen je om je hart te richten op het Koninkrijk. Iemand heeft het geven van aalmoezen en het vasten eens de *'hulpmotoren*' van het gebed genoemd. Want daarbij moet je niet gehinderd worden door de last van je bezit en de zorgen van je rijkdom. Ze maken je lichter. Zo kom je dichter tot God.

In het gebed komen we tot God in de verwachting, dat Hij ons alles wil geven. Hoe kunnen wij tot een alles gevende God komen, wanneer wij zelf altijd alles krampachtig willen vasthouden en nooit eens iets kunnen weggeven of loslaten? Het geven en het vasten zijn tekenen van een gelovige houding bij het komen tot de gevende God. En daarom horen ze bij elkaar: geven, bidden, vasten.

D Gesprek

1 Hieronder vind je vijf stellingen en vijf bijbelteksten. Noteer achter elke tekst welke stelling daarbij hoort.

a Giften voor christelijke doeleinden mogen geen sluitpost zijn op de begroting.

b De houding waaruit je geeft is belangrijker dan de hoeveelheid die je geeft.

c We hebben de plicht de rijkdom zodanig te beheren dat niemand iets tekort komt en niemand teveel heeft.

d Open-schaal-collectes zijn uit de boze.

e Geld-geven is ons niet ingebakken.

Exodus 16: 18 ... Marcus 10: 23 ... 2 Corinthiërs 9: 7 ...

Mattheüs 6: 1-4 ... 2 Corinthiërs 9: 5 ...

2 In de Bijbel lezen we van gebeds-houdingen (staande, geknield, liggend), van gebedstijden en andere gebedsgewoonten. Wat vind je daarvan? Kun je daar wat mee?

3 Waarom sluiten we onze ogen en vouwen we onze handen bij het bidden?

4 Hoe denk jij over vasten vandaag? Waarom zou je vasten? Zijn er nog andere vormen van vasten te noemen dan alleen het afzien van eten of drinken?

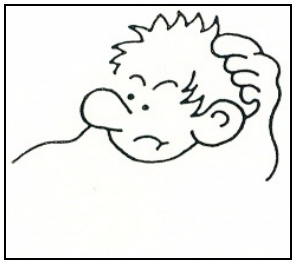

Denkertjes

"Ik hoorde eens van een stervende, met wie het Onze Vader gebeden werd. Telkens bleef het gebed van de stervende steken in juist deze bede: En vergeef ons onze schulden, gelijk ook wij ... Zoals de naald van de grammofoon die niet over een barst heen wil.
Daar zat ook een barst in het leven van de betreffende persoon. Inderdaad liep er iemand rond, die zij nog nooit had kunnen vergeven."

Het moet in India gebeurd zijn. Een vrouw met een zwaar pak op haar hoofd sjokte langs de weg. Een vrachtauto kwam haar achterop en de bestuurder gaf haar een lift. De vrouw klom op de wagen, maar hield het zware pak op haar hoofd. Toen haar gevraagd werd of zij dat zware pak niet wilde neerzetten, zei zij: Ach nee, u bent al zo vriendelijk om mij mee te nemen, nu zal ik dat pak zelf wel dragen ... Erg onnozel van die vrouw, zeggen wij. Maar zijn wij dan nooit zo onnozel? Wij dragen op onze levensweg een heel pakket mee van zorgen, vragen en angsten, zonder het toe te vertrouwen aan God.
Zou Jezus het juist daarom midden in de Bergrede over het bidden hebben? Omdat we, zonder God erin te betrekken, nooit kunnen doen wat in de Bergrede staat?

schets 7 Bergrede: Prioriteiten (6:19-34)

A Kernpunten

* Jezus stelt ons voor de keus: Hij of Mammon! Voor velen is het geld een afgod. Maar geld geeft geen zekerheid. De enige waardevaste schat is het Koninkrijk van God.

* Heidenen zijn bezorgde mensen. Ze proberen hun leven veilig te stellen door voor eten en kleding te zorgen. Daaraan verspillen zij hun energie.
  Kinderen van God zijn onbezorgd. Zij weten zich - als bloemen en vogels - verzorgd door de handen van hun Vader in de hemelen.

B Bijbelstudie

Mattheüs 6

19 Verzamelt u geen schatten op aarde, waar mot en roest ze ontoonbaar maakt en waar dieven inbreken en stelen;
20 maar verzamelt u schatten in de hemel, waar noch mot noch roest ze ontoonbaar maakt en waar geen dieven inbreken of stelen.
21 Want waar uw schat is, daar zal ook uw hart zijn.
22 De lamp van het lichaam is het oog. Indien dan uw oog zuiver is, zal geheel uw lichaam verlicht zijn; maar indien uw oog slecht is, zal geheel uw lichaam duister zijn.
23 Indien nu wat licht in u is, duisternis is, hoe groot is dan de duisternis!
24 Niemand kan twee heren dienen, want hij zal of de ene haten en de andere liefhebben, of zich aan de ene hechten en de andere minachten; gij kunt niet God dienen en Mammon.

25 Daarom zeg Ik u: Weest niet bezorgd over uw leven, wat gij zult eten /of drinken/, of over uw lichaam, waarmede gij het zult kleden. Is het leven niet meer dan het voedsel en het lichaam meer dan de kleding?
26 Ziet naar de vogelen des hemels: zij zaaien niet en maaien niet en brengen niet bijeen in schuren, en toch voedt uw hemelse Vader die; gaat gij ze niet verre te boven?
27 Wie van u kan door bezorgd te zijn één el aan zijn lengte toevoegen?
28 En wat zijt gij bezorgd over kleding? Let op de leliën des velds, hoe zij groeien; zij arbeiden niet en spinnen niet;
29 en Ik zeg u, dat zelfs Salomo in al zijn heerlijkheid niet bekleed was als een van deze.
30 Indien nu God het gras des velds, dat er heden is en morgen in de oven geworpen wordt, zó bekleedt, zal Hij u niet veel meer kleden, kleingelovigen?
31 Maakt u dan niet bezorgd, zeggende: Wat zullen wij eten, of wat zullen wij drinken, of waarmede zullen wij ons kleden?
32 Want naar al deze dingen gaat het zoeken der heidenen uit. Want uw hemelse Vader weet, dat gij dit alles behoeft.
33 Maar zoekt eerst Zijn Koninkrijk en Zijn gerechtigheid en dit alles zal u bovendien geschonken worden.
34 Maakt u dan niet bezorgd tegen de dag van morgen, want de dag van morgen zal zijn eigen zorgen hebben; elke dag heeft genoeg aan zijn eigen kwaad.

a Wat waren in Jezus' tijd "schatten op aarde"?
Wat zijn voor jou "schatten op aarde"?

b Wat bedoelt Jezus met "schatten in de hemel"?

c Hoe zou je vers 22 met eigen woorden willen omschrijven?

d Waar gaat het zoeken van de heidenen naar uit? (vers 32)

e Wat bedoelt Jezus met het zoeken van Gods Koninkrijk en Zijn gerechtigheid? (vers 33)

C Toelichting

Of ... of ...
Ds. Buskes vertelt in zijn boek 'Waarheid en leugen aan het ziekbed' van een oude vereenzaamde vrouw, die op haar sterfbed krampachtig haar handen onder de dekens hield. Ze vroeg ds. Buskes om met haar te bidden. Intuïtief weigerde hij. "U kunt niet bidden", zei hij, "u kunt uw handen niet vouwen, zolang u niet loslaat wat erin zit." Aanvankelijk werd ze boos, maar ten slotte kwam haar hand met een klein zakje met tien gouden tientjes boven de dekens ... Ze liet dat los en vouwde haar handen. Het laatste wat ze bezat, liet ze los. Met moeite!

Geld is een niet te onderschatten macht en afgod. In de Bijbel krijgt die afgod van het geld zelfs een naam: Mammon. Ons woordje amen (= vast en zeker) horen we daar nog in terug. Voor veel mensen is het geld vast en zeker.
En nu stelt Jezus ons voor de keus: wat is in jouw leven vast en zeker? Jezus of het geld?

De Bijbel is hierin heel duidelijk. Geld geeft geen zekerheid. Met geld kan niemand zich verzekeren. Niet eens van de wieg tot het graf. Laat staan daarna. Veel rijke mensen zijn alleen maar arme mensen met geld.
Schatten geven zekerheid? Ze verslijten, zegt Jezus. Of ze kunnen gestolen worden. In feite zijn die schatten een bron van onrust en onzekerheid.
Bovendien - en dát is het ergste - trekken ze je af van het Koninkrijk. Daarom moet je oppassen.
En dat begint al bij je manier van kijken. Je kunt alleen al door het zien afgeleid worden en bezeten raken van tijdelijke en vergankelijke dingen. Laat je oog zuiver zijn, d.w.z. eenvoudig: gericht op één ding, op het grote doel van het Koninkrijk. Dan heb je de goede kijk op het leven.

Op wegen langs vliegvelden kon je vroeger wel lezen: *Houdt uw ogen op de weg gericht.* Zo kun je het op de weg van het zoeken van Gods Koninkrijk niet gebruiken, dat je ogen gevangen raken door andere dingen.
Want alleen God kan zorgen voor het Koninkrijk en de gerechtigheid die daarbij past. Daar zullen we ons hart op moeten zetten. Want die schat is niet aan slijtage onderhevig. In Jezus Christus mogen we daar zeker van zijn.
Wie daar zeker van is, hoeft geen zekerheid te zoeken in zijn geld. Want er is niets van onszelf bij. Ik moet eenmaal alles loslaten. Ook dat zakje met gouden tientjes. We hebben niets op de wereld meegebracht, we kunnen er ook niets uit meenemen. Het enige dat vast is, is: God en zijn Koninkrijk.

Je zult moeten kiezen: of ... of ...

Koninklijk onbezorgd
Als je dan geen schatten op aarde mag verzamelen, zou de vraag heel gemakkelijk op kunnen komen hoe je dan léven moet: je moet toch eten en drinken en kleding hebben? En daar moet toch voor gezorgd worden?
Inderdaad. Maar er is verschil tussen zorgen en zorgen. Je kunt zorgen, zoals de heidenen dat doen: krampachtig proberen allerlei dingen in handen te krijgen en daarmee je bestaan veiligstellen. Dan is er op den duur ook niets hógers meer dan eten, drinken en kleding.
Dat is de houding van het materialisme. Dat zoekt het eigenlijke van het leven in de materie, in de dingen.

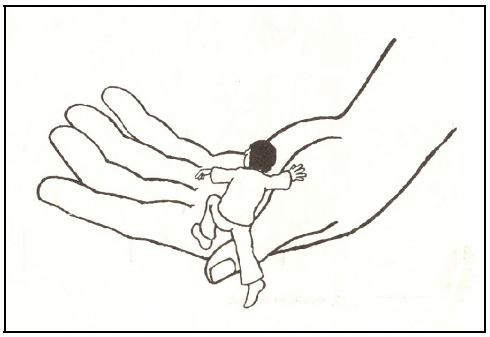

Maar kinderen van God zijn anders dan de heidenen. Ook zij hebben eten en drinken en kleding nodig, maar ze weten dat het leven méér is dan die dingen. Je leeft pas echt, als God het in je leven voor het zeggen heeft. Dat is Gods Koninkrijk.
Dat Koninkrijk - dát zal ons een zorg zijn. Onze eerste zorg zelfs.
Met grote ernst zegt Jezus dat: zoek dat eerst!
Al lijkt dat wel de omgekeerde wereld! Want meestal zoeken we éérst eten, drinken, kleding, diploma, baan, geld, huis, enz. enz. En dan helemaal achteraan komen de dingen van God en van zijn Koninkrijk nog eens. Als ze tenminste nog komen ...

Met grote klem leert Jezus ons wat het belangrijkste is: het Koninkrijk van God. Eérst geloven in de Vader die weet wat we nodig hebben en die beloofd heeft voor ons te zorgen.
En wie dat doet, komt tot de ontdekking dat eten en drinken en kleding als het ware toegift zijn. Ze worden bovendien geschonken.

Vogels, bloemen, gras
Als voorbeeld voor een onbezorgde levenshouding wijst de Here Jezus op de vogels, de bloemen en het gras.
De vogels worden gevoed en de bloemen bekleed. De vogels doen waarvoor ze geschapen zijn: ze vliegen. De bloemen doen ook waarvoor ze geschapen zijn: ze bloeien. En zo mogen kinderen van het Koninkrijk doen waarvoor zíj geschapen zijn: God liefhebben en 'meer-dan-het-gewone' doen. Gewoon leven van Gods Vaderzorg, zonder kramphouding of angst.
Hoe meer zorg, des te minder geloof.
Hoe meer geloof, des te minder zorg.
Vandaar: wees niet bezorgd!

Dat is geen goedkope dooddoener. Het betekent niet, dat we er maar op moeten vertrouwen, dat altijd alles goed komt. Aan het slot staat dan ook dat iedere dag zijn eigen zorgen en kwaad zal hebben.
Het betekent ook niet: "Blijf maar met de handen over elkaar zitten. Want: God zorgt wel op wonderlijke wijze voor je eten en kleiding." Denk maar aan het gezegde: God geeft de vogels de kost, maar ze moeten er wel voor vliegen.
Maar het betekent: grijp niet naar wat je macht te boven gaat. Doe alleen dat waarvoor God je geschapen heeft. Net als de vogels en de bloemen. En voor wat wij niet kunnen zorgt God, de Koning. Als je dan zijn Koninschap maar zoekt. Dan kun je koninklijk onbezorgd zijn!

D Gesprek

1 Kun je voorbeelden uit de Bijbel noemen bij wie de 'schatten op aarde' de schatten in de hemel' gingen verdringen?

2 Twee 'schatten' geven twee blikrichtingen. Wat zegt Paulus daarover in Colossenzen 3 vers 1 en 2? En wat zegt Jacobus daarover in Jacobus 1 vers 7 en 4 vers 8?

3 Zorgen is menselijk. Bezorgd zijn is niet goed. Maar waar ligt de grens? Hoe kun je koninklijk onbezorgd leven?

4 'Zoek eerst het Koninkrijk van God' - zingt een bekend kinderlied. Maar wat is eigenlijk dat Koninkrijk van God? Hoe zoek je dat en hoe vind je dat Koninkrijk?

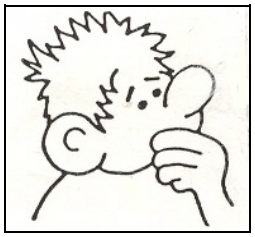

Denkertjes

IS DIT JOUW LEVEN?

4 jaar:	veel te jong om aan God te denken
7 jaar:	veel te speels om aan God te denken
18 jaar:	veel te overmoedig om aan God te denken
trouwdag:	veel te gelukkig om aan God te denken
gezin:	veel te druk om aan God te denken
ziekte:	veel te ziek om aan God te denken
werk:	veel teveel zorgen om aan God te denken
oude dag:	veel te oud om aan God te denken
DOOD:	te laat om aan God te denken

uit: Karel Capek in zijn *Kleine Apocriefen.*

Hij vertelt van een joodse bakker uit de tijd van Jezus' omwandeling die bijna een leerling van Jezus geworden was. Tegen zijn neef - een zadelmaker - zei de bakker: "Dat had je moeten horen. Ik zeg je, dat Hij op zijn manier een profeet is. Hij spreekt schitterend, wat waar is moet gezegd worden. Je hart zit erna niet meer op dezelfde plaats. Ik kon mijn tranen waarachtig niet bedwingen en had het liefst mijn winkel gesloten om Hem te volgen en Hem nooit meer uit het oog te verliezen. Verdeel alles wat je hebt, zei Hij, en volg Mij!"

Eén ding had deze bakker echter tegen op Jezus. Hij had bezwaar tegen het wonder van de vermenigvuldiging van de vijf broden. "Dat met die broden, nee, dat had Hij niet moeten doen. Als bakker zeg ik je, dat Hij het bakkersgilde daardoor geweldig benadeeld heeft".
De bakker wond zich daarover zo op, dat het apocriefe verhaal uitloopt op de woorden: "Wanneer Hij naar Jeruzalem komt, ga ik de straat op en schreeuw: Kruisigt Hem, kruisigt Hem ...".

Zo zijn wij. We kunnen diep onder de indruk zijn van wat Jezus zegt over hèt geld. Totdat we merken, dat Hij aan òns geld komt.

schets 8 Bergrede: oordelen en bidden (7:1-12)

A Kernpunten

* Beoordelen wordt gauw veroordelen. Pas er voor op. Je staat zelf onder het oordeel van God. Leer zelf van genade leven, dan zul je op een liefdevolle manier anderen kunnen corrigeren.

* Christus' volgelingen mogen al hun kracht en alles van de Vader verwachtend, leven en bidden. Zo zullen zij het goede, dat zij willen voor zichzelf, voor anderen doen.

B Bijbelstudie

Mattheüs 7

1 Oordeelt niet, opdat gij niet geoordeeld wordt;
2 want met het oordeel, waarmede gij oordeelt, zult gij geoordeeld worden, en met de maat, waarmede gij meet, zal u gemeten worden.
3 Wat ziet gij de splinter in het oog van uw broeder, maar de balk in uw eigen oog bemerkt gij niet?
4 Hoe zult gij dan tot uw broeder zeggen: Laat mij de splinter uit uw oog wegdoen, terwijl, zie, de balk in uw oog is?
5 Huichelaar, doe eerst de balk uit uw oog weg, dan zult gij scherp zien om de splinter uit het oog van uw broeder weg te doen.
6 Geeft het heilige niet aan de honden en werpt uw paarlen niet voor de zwijnen, opdat zij die niet vertrappen met hun poten en, zich omkerende, u verscheuren.

a Wat is het verschil tussen oordelen, veroordelen en beoordelen?
Kun je een aantal kenmerken van oordelen noemen?

b Voor welke gevolgen van oordelen waarschuwt Jezus?

c Welke broederlijke houding past bij een volgeling van Christus?

7 Bidt en u zal gegeven worden; zoekt en gij zult vinden; klopt en u zal opengedaan worden.
8 Want een ieder, die bidt, ontvangt, en wie zoekt, vindt, en wie klopt, die zal opengedaan worden.
9 Of welk mens onder u zal, als zijn zoon hem om brood vraagt, hem een steen geven?
10 Of als hij een vis vraagt, zal hij hem toch geen slang geven?
11 Indien dan gij, hoewel gij slecht zijt, goede gaven weet te geven aan uw kinderen, hoeveel te meer zal uw Vader in de hemelen het goede geven aan hen, die Hem daarom bidden.
12 Alles nu wat gij wilt, dat u de mensen doen, doet gij hun ook aldus: want dit is de wet en de profeten.

d Welke belofte geeft Jezus in vers 7 en 8?
Wat zegt dit over de verhoring van het gebed?

e Wat bedoeld Jezus met 'het goede' in vers 11? (Vgl. Lucas 11:13)

f Wat is de betekenis van de woorden van vers 12?

C Toelichting

Oordelen en veroordelen
Hoe gauw hebben we over iemand niet een oordeel klaar? Soms na één ontmoeting al denken we dat we weten wat voor vlees we in de kuip hebben. Soms kan ons oordeel best goed zijn. Mensen (en zeker zij die de wil van God kennen) hebben het vermogen om onderscheid te maken tussen goed en kwaad, tussen juist en verkeerd gedrag. En daar kunnen we elkaar mee helpen.
Maar o wee, hoe gemakkelijk kan beoordelen veroordelen worden! En dat is een slechte zaak. Als je jezelf gaat verheffen en vanuit de hoogte een ander gaat kleineren, ben je op het verkeerde pad.
Vaak weten we precies hoe het moet ... voor een ander. Maar gaan we zélf in alle dingen vrijuit. De kritiek op een ander kan een excuus worden voor onze eigen gebreken. Oordeelt niet ...

Het oordeel komt alleen aan God toe. En wat u anderen had toegedacht, zal uw eigen deel zijn! Laat dat u de lust doen vergaan om te oordelen en te corrigeren. Want het moet met voorzichtigheid en liefde gebeuren. Een rabbijns spreekwoord zegt: "In de pot waarin iemand kookt, wordt hij zelf gekookt.".

Balk en splinter
Bovendien: hoe kun je de gebreken van een ander aan de kaak stellen, laat staan: verhelpen, als je vaak zelf nog grotere gebreken hebt. Met de balk van jezelf voor ogen doe je wijs te zwijgen over de splinter van een ander.
Stel jezelf eerst onder kritiek. Want God zal ook jou beoordelen. Je hebt allereerst je eigen verantwoordelijkheid. En als je dan je gebreken ontdekt en leert leven van Gods genade, zul je genadig omgaan met de gebreken van een ander.

Maar moeten we dan altijd zwijgen, als we iets verkeerds bij een ander opmerken? Nee, maar soms wel. Er zijn nu eenmaal honden en varkens. Daarmee worden mensen bedoeld die zich - net als deze beesten - laten leiden door waar ze zin in hebben.
Als het heilige - dat is: de genade van God en het werk van de Here Jezus - vertrapt en bespot wordt; als je merkt dat men uit pure haat tegen God en het evangelie ingaat, dan is het het beste om te zwijgen en weg te gaan. Veel wijsheid is nodig!

*

Bidden = spreken met God
Bidden is heel kort gezegd: spreken met God. Toch is het best moeilijk om je dat spreken met God voor te stellen. Als je aan bidden denkt, kun je immers wel eens het gevoel hebben dat je gebed niet verder komt dan het plafond van je kamer. Hoe weet je dat God naar je luistert? Hoe komt het dat je soms het gevoel hebt, dat je gebed helemaal niet aankomt? En verhoort God altijd onze gebeden? Op al deze vragen gaat de Bijbel in.
De Bijbel staat er vol van dat God luistert naar wie tot Hem roept. Hij luistert zelfs naar het geroep van jonge raven (Psalm 147:9).
De HERE wil dat we Hem om zijn hulp vragen: "Roep Mij

aan ten dage der benauwdheid, Ik zal u redden en gij zult Mij eren" (Psalm 50:15). God meent wat Hij zegt, Hij doet wat Hij belooft.

Gesloten hemel
Toch is het niet zo dat God naar elk gebed luistert. God luistert pas naar ons gebed als wij naar Hem geluisterd hebben. Wanneer de Israëlieten tegen Gods uitdrukkelijk bevel in optrekken tegen de Amalekieten en de Kanaänieten, worden ze verslagen. Ze weenden voor het aangezicht van de HERE, maar Hij wilde niet luisteren omdat ze niet naar Hem geluisterd hadden (Numeri 14:41, Deuteronomium 1:45). Sterker nog: het wordt Jeremia zelfs verboden om te bidden voor het volk, want God zou toch niet luisteren (Jeremia 7).
God kan soms walgen van onze gebeden. De profeet Amos heeft dat meegemaakt (Amos 5:21-26). Dan is de hemel gesloten. En dat de hemel dan gesloten is, kan zelfs letterlijk gebeuren: zo viel er geen druppel regen in de tijd van de profeet Maleachi (3:10).

Gebedsverhoring
Als wij naar Gód willen luisteren en erop uit zijn om zijn wil te leren kennen en te doen, dan wil Hij ook naar óns luisteren. Dan wil Hij onze gebeden verhoren. Soms zelfs zo dat Hij ons al verhoort als wij nog aan het spreken zijn (zie bv. Richteren 15:18-19, 2 Koningen 20:1-11 en Jesaja 65:24).
Het gebed van een gelovige kan God zelfs zijn plannen doen wijzigen! Met andere woorden: de HERE laat zich verbidden. Zo heeft het gebed van Mozes tot gevolg, dat de HERE zijn volk niet zal uitroeien - iets wat Hij toch echt van plan was (Exodus 32:11-14). En Hizkia krijgt op zijn gebed nog vijftien jaren toegevoegd aan zijn leven (Jesaja 38).
Als we op God vertrouwen en met Hem leven, kunnen we Hem oprecht danken en bidden. Ook kunnen we God van alles vragen voor onszelf en voor anderen (vgl. Filippenzen 4:6).

Onverhoorde gebeden?
Is bidden dan gelijk te stellen met het indienen van een wensenpakket, dat vroeg of laat vervuld wordt?
Om maar eens wat te noemen: Krijgen we gezondheid als we ziek zijn (dat is toch tegen Gods wil: "Die al uw krankheden geneest"), krijgen we een man of vrouw als levenspartner (dat is toch Gods wil: "Het is niet goed dat de mens alleen zij"), krijgen we kinderen (Dat is toch Gods wil: "Uw vrouw zal zijn als een vruchtbare wijnstok")?

Als we om ons heen kijken, weten we wel beter. En als je de Bijbel leest, weet je dat er ook in vroeger tijden gebeden is tot God, maar dat lang niet elk gebed verhoord is. Denk maar eens aan al die vaders en moeders, die tot God geroepen hebben wanneer ze hun zoontje in de Nijl moesten gooien (Exodus 1:22). En in de Psalmen kom je soms het ene 'waarom' na het andere tegen.
Er zijn tal van gebeden opgezonden naar de hemel, die niet verhoord werden. Betekent dit nu dat deze gebeden niet verhoord werden, omdat het zondige gebeden waren? Dat zal toch niet het geval zijn.

Van de Here Jezus is tenslotte ook een gebed bekend dat niet verhoord werd, tenminste niet in de zin zoals wij bedoelen. En de Here Jezus heeft toch nooit gezondigd.
Toch is dit gebed van Jezus wel verhoord. Dat kun je lezen in Hebreeën 5:7: *"Tijdens zijn dagen in het vlees heeft Hij gebeden en smekingen onder sterk geroep en tranen geofferd aan Hem, die uit de dood kon redden, en Hij is verhoord uit zijn angst ..."*
De HERE verhoort het gebed van zijn kinderen op zijn tijd en op zijn wijze. Daar is Hij God voor!

Misschien

Je kunt bidden tot God en vragen om zijn hulp. Misschien zal Hij helpen. David bad toch ook op basis van zo'n 'wie-weet-motief', toen zijn zoontje op sterven lag (2 Samuël 12:22)?
Dan kan het zijn dat God onze gebeden niet verhoort op de manier, die wij graag zouden zien. Dat is dan voor ons onbegrijpelijk, maar daar is Hij God voor. Paulus heeft ook geworsteld met God over "de doorn in zijn vlees". Maar God zei: *"Mijn genade is u genoeg"* (2 Corinthiërs 12:7-9).
Van verschillende gebeden kunnen we zeker zijn, dat God ze verhoort. Zo zal Hij onze zonden vergeven als we ze voor Hem belijden (1 Johannes 1:9). Hij zal ons de Heilige Geest geven als we Hem daarom bidden (Lucas 11:13).

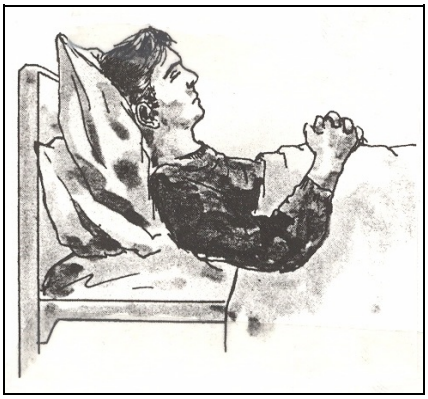

De Geest
Soms kun je in omstandigheden verkeren, dat je niet meer weet wat te bidden. Je kunt door ziekte zo moe zijn, of zoveel pijn hebben, dat je geen zinnen of zelfs geen woorden meer kunt vinden. Gelukkig komt de Heilige Geest ons dan te hulp, want Hij pleit voor ons "met onuitsprekelijke verzuchtingen" (Romeinen 8:26).

Eén ding is zeker: als we op Hem vertrouwen, zal Hij voor ons zorgen als een Vader die steeds het goede voor zijn kinderen zoekt. En bij alles mogen we er zeker van zijn dat de vrede van God, die alle verstand te boven gaat, onze harten en gedachten zal behoeden in Christus Jezus (Filippenzen 4:7).

D Gesprek

1 Lees Johannes 7:45-52. Wat zijn de gevolgen van een vooroordeel? Herken je dat ook bij jezelf?

2 Om een splinter bij iemand weg te kunnen nemen moet je jezelf daar geestelijk op voorbereiden. Ga dat eens na in de volgende teksten.

- 1 Johannes 5:16a .....
- 1 Timotheüs 1:5 .....
- 1 Corinthiërs 13:4-6 .....
- Galaten 6:1 .....
- Mattheüs 18:15-16 .....

3 Luther heeft eens gezegd dat hij God de oren gewassen heeft met Zijn beloften. Wat zou hij daarmee bedoeld hebben?

Denkertje

Drie bomen - een fabel

'Drie bomen, maakten heel lang geleden deel uit van een groot bos. De eerste boom bad dat, wanneer hij omgehakt zou worden, hij gebruikt zou worden bij de bouw van een koninklijk paleis, het mooiste gebouw dat ooit door de creatieve handen van mensen gebouwd zou worden ...
In plaats daarvan moest hij de schande ondergaan dat zijn prachtige hout werd gebruikt om een eenvoudige stal in elkaar te timmeren. Maar het was de stal waarin het Christuskind werd geboren!

De tweede boom verlangde van God dat, als de bijl aan zijn wortels zou worden gelegd, de planken van zijn machtige stam gebruikt zouden worden voor het bouwen van een prachtig schip, het mooiste schip dat ooit de zeven zeeën had bevaren ...
Maar helaas, toen hij was omgehakt, werden zijn planken gebruikt voor de bouw van een vissersboot, en de boom had verschrikkelijk de smoor in. Maar die onbelangrijke vissersboot was de boot waaruit Jezus zijn onvergetelijke woorden sprak bij de oever van het Meer van Galilea!

De derde boom smeekte God dat hij nooit de slag van de wrede bijl zou behoeven te voelen, maar dat hij jaar na jaar zou mogen voortleven om met zijn trotse vinger naar de hemel te wijzen ...
Toch kwam de donkere dag dat de houthakkers arriveerden en de boom met hun scherpe bijlen omhakten.
Bij elke slag riep hij zijn verwijten naar God. Maar van deze diep teleurgestelde boom werd het kruis van Golgotha gemaakt, voorbestemd om voor altijd met zijn vinger naar de hemel te wijzen!

schets 9 Bergrede: de weg naar Gods Koninkrijk (7:13-23)

A Kernpunten

* Je moet wel eens de weg van de minderheid kiezen of tegen algemene meningen ingaan. De smalle weg moet gezocht worden. Maar de brede weg loopt dood.
Wie onder de schijn van vrome nauwgezetheid toch zichzelf handhaaft, komt aan de eigenlijke bedoeling van de geboden niet toe.
Aan het einde van de Bergrede stelt Jezus ons voor de keus.

* Op de weg naar het Koninkrijk dreigen ook gevaren. De Here Jezus plaatst twee waarschuwingsborden. Het eerste is de valse profetie. Die herken je aan de resultaten.
Het tweede is de naam van Jezus op je lippen nemen zonder Zijn wil te doen.

B Bijbelstudie

Mattheüs 7:13-23

13 Gaat in door de enge poort, want wijd is /de poort/ en breed de weg, die tot het verderf leidt, en velen zijn er, die daardoor ingaan;
14 want eng is de poort, en smal de weg, die ten leven leidt, en weinigen zijn er, die hem vinden.

a Welke tegenstellingen tref je aan in vers 13 en 14?

b Waarom gaan velen over de "brede" weg? Waarom is die weg zo breed?

c Waarom gaan er weinigen door de "enge" poort? Waarom is die poort zo eng?

15 Wacht u voor de valse profeten, die in schapenvacht tot u komen, maar van binnen zijn zij roofgierige wolven.
16 Aan hun vruchten zult gij hen kennen: men leest toch geen druiven van dorens of vijgen van distels?
17 Zo brengt iedere goede boom goede vruchten voort.
18 Een goede boom kan geen slechte vruchten dragen, of een slechte boom goede vruchten dragen.
19 Iedere boom, die geen goede vrucht voortbrengt, wordt uitgehouwen en in het vuur geworpen.
20 Zo zult gij hen dan aan hun vruchten kennen.

d Wat is het verradelijke van de valse profeten? Waarom zijn die profeten "vals"?

e Wat wordt in vers 16-20 bedoeld met "vruchten"?

f Waaraan herinnert vers 19? (vgl. Mattheüs 3:10b)

21 Niet een ieder, die tot Mij zegt: Here, Here, zal het Koninkrijk der hemelen binnengaan, maar wie doet de wil mijns Vaders, die in de hemelen is.

22 Velen zullen te dien dage tot Mij zeggen: Here, Here, hebben wij niet in uw naam geprofeteerd en in uw naam boze geesten uitgedreven en in uw naam vele krachten gedaan?
23 En dan zal Ik hun openlijk zeggen: Ik heb u nooit gekend; gaat weg van Mij, gij werkers der wetteloosheid.

g Wat is absolute voor waarde om deel te krijgen aan Gods Koninkrijk? (vers 21)

h Welke tegenstelling zit opgesloten in vers 21? (let op werkwoorden)

i In vers 23 wordt gesproken over "werkers der wetteloosheid". Wie worden hiermee bedoeld?

C Toelichting

Twee wegen
Het beeld van de twee wegen komt reeds voor in het Oude Testament: Deuteronomium 11:26 en 30:15; Jeremia 21:8. Het gaat daar om "de weg des levens en de weg des doods".
Zowel het beeld van de weg als van de poort betekenen hetzelfde. Enge poort en smalle weg behoren bij elkaar, evenals wijde poort en brede weg.
Het gaat om de oproep om Jezus Christus te volgen. Wie Hem volgt ís reeds door de nauwe poort binnengegaan, ís reeds binnengegaan in het Koninkrijk der hemelen!

Dat is een wat andere uitleg dan gesuggereerd wordt door de bekende kleurenprent van John Bunyan uit de vorige eeuw. Bij hem is de brede weg de weg van de lichtzinnigheid, de weg waarop zonde na zonde bedreven wordt. De smalle weg is dan de weg van een vroom en deugdzaam leven. Wie de brede weg blijft volgen komt uiteindelijk in het hellevuur terecht. Wie de smalle weg volgt tenslotte in de heerlijkheid van God.
Er is - zegt Jezus - slechts één weg ten leven. En op die zeg zul je telkens keuzes moeten maken. Zul je Hem moeten blijven volgen door overvloediger gerechtigheid te betrachten (Mattheüs 5:20-48).

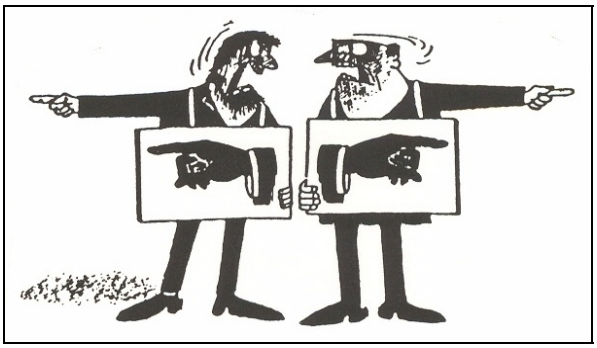

Nog even iets over het beeld van de twee wegen. Reizen op het platteland en in het buitenland kunnen ons ervaring laten opdoen met wegen die teleurstellen. Een mooie weg die het land invoert, blijkt ons te doen vastlopen op de hoek van een akker. En een hoopvol ingereden bergweg kan soms tot niets anders leiden dan moeizame pogingen om de wagen gekeerd te krijgen voor de aftocht van deze doodlopende weg. Eigenlijk hadden we ook wel rekening kunnen houden met zulke teleurstellingen: dat is het risico van de smalle weg.

Werkelijk verbaasd zouden we pas zijn wanneer een brede autoweg onverwachts en onaangekondigd zou doodlopen zonder zelfs aansluiting te geven op een secundaire weg. Zoiets gebeurt niet. Daarop hoeven we niet te rekenen, gezien de intensiteit van het verkeer en de royale opzet van de rijstroken. Dat is het voordeel van de brede weg. Om een doel te bereiken mijden we dan ook de smalle weg en kiezen de gemakkelijke autosnelwegen.

En dat moet nu net andersom wanneer we het hemelse doel willen bereiken. Jezus leert ons in de Bergrede dat er een brede weg is die naar het verderf voert en een smalle weg die naar het leven leidt.
De brede weg ligt voor de hand. Maar je móét wel eens de weg van de minderheid kiezen of tegen de algemene meningen ingaan. Daarom moet deze smalle weg gezócht worden.

Daartegenover staat de brede weg. Daarmee bedoelt de Here Jezus niet in de eerste plaats het zondige leven, maar een manier van leven die onder de schijn van vrome nauwgezetheid tóch zichzelf handhaaft (zoals de Farizeeën en Schriftgeleerden deden). Dan maak je het jezelf gemakkelijk door niet aan de kérn en de eigenlijke bedoeling van de geboden toe te komen.

Jezus stelt ons aan het eind van de Bergrede voor de beslissende keus tussen leven en dood: "Gaat in".
Hij nodigt ons om binnen te komen. Het gaan door de poort is de grote bekering, het omgooien van het roer, zodat je voortaan een volgeling bent van Jezus. En het gaan van de weg betekent dat die grote beslissing ook steeds weer opnieuw waargemaakt moet worden in de dagelijkse bekering, in de veelheid van beslissingen die het leven van ons vraagt.
Dat is: jezelf verloochenen; dagelijks je kruis op je nemen, je leven verliezen aan Jezus en het op díe manier behouden.
Wie zo leeft en doet, is al binnen. Wie dat weigert, staat nog buiten.

Waarschuwingsbord 1
Er is een tijd geweest dat schepen meer dan eens door dwaallichten vastliepen voor een kust om vervolgens geplunderd te worden. Op reis is niets zo verraderlijk als wegwijzers die niet deugen. Dit geldt zeker op de weg naar Gods toekomst. Ook daar zijn wegwijzers en verkeersleiders. Zij heten profeten: namens God wijzen zij de route.

Maar er zijn ook valse profeten. En omdat zij niet de door God aangewezen smalle weg aan het volk voorhouden, gaan er zovelen nu in argeloos vertrouwen over de doodlopende brede weg.
En geloof maar dat het moeilijk is om ze te onderscheiden van de anderen.
Jezus waarschuwt ons ook niet voor gemene mensen: daar letten we zelf wel op. Hij spreekt juist over mensen die van buiten op schapen lijken.
Het lijkt zo vroom. Om bijvoorbeeld onder een schoonschijnende redenering te zeggen: "Schatten op aarde verzamelen? Zou dat niet mogen? O, dat kan best voor een christen. Daar blijkt dan immers uit wat voor een gezegend mens hij is, want het goed hebben, dat is toch zegen?" Nou, zeg nu zelf, met zo'n redenering kun je mooi op je portemonnee blijven zitten!
Maar het is valse profetie!

Maar ... hoe weet je dan dat je met een valse profeet te maken hebt? - Aan de vruchten!
Net zoals je 's winters bij een appelboom kan staan en je hem niet kunt thuisbrengen, dan moet je de zomer afwachten. Hé, het is een appelboom, zie je dan. Er gaat soms tijd overheen, voordat je aan de vruchten de boom kent.
En dat is soms ook zo bij dingen, die gezegd worden. Dat je moet afwachten wat ze uitwerken voordat je weet of het goede of slechte woorden zijn.
Het kan soms erg moeilijk zijn om te weten waarmee je te doen hebt, maar het kan niet verborgen blijven. Je ziet op den duur waar het gepraat van de man toe leidt. Gaat het geestelijk vooruit onder zijn arbeid, of boert het achteruit? Wordt bij de mensen de lust

om de Here te dienen er groter van? Gaan de mensen er beter van leven? Nee? Nou, dan is het valse profetie! Die God zal oordelen.

Bijvoorbeeld als gezegd wordt: we hebben met geboden niet meer te maken. Er is maar één gebod: de liefde. Nu, let dan eens op, wat onder dat woord liefde allemaal wel niet mogelijk is, tot het meest erge toe. Het is toch niet zo moeilijk om dan te weten, dat je met valse profetie te maken hebt?
Of als er gezegd wordt: het doet er niet toe naar welke kerk je gaat; we dienen toch allemaal dezelfde God. Let dan eens op waar dit toe leidt: wordt soms in veel kerken niet een vreemd evangelie gebracht? Let maar eens op de vruchten, die de boom voortbrengt. Een appelboom brengt toch geen peer voort?
Wie zo waarschuwt, wat moet die sterk in z'n schoenen staan, wat moet die zeker van z'n zaak zijn!
Dat is Hij ook, onze Here Jezus. Blijf bij Hem, die gezegd heeft: Ik ben de weg, de waarheid en het leven. Dan zul je tegen de leugen gewapend zijn.

Waarschuwingsbord 2
Een tweede waarschuwingsbord plaatst de Here Jezus op de weg naar het Koninkrijk als Hij het heeft over de mensen-met-de-vrome-praat. Ze hebben hun mond vol van Jezus, maar hun daden zijn er niet naar. Het is niet genoeg de náám van Jezus op de lippen te nemen. Dat kan gemakkelijk gebeuren. Maar wie zijn naam noemt, Hem werkelijk belijdt, die zal ook dóén wat hij zegt. Jezus onderwijst de geboden niet voor de lol, maar om te doen.
Naam- en praatchristenen zonder daad zijn mensen die Gods geboden niet in hun volle breedte en diepte laten staan en doen. "Ik heb u nooit gekend", zegt Jezus van hen. Er was geen band van geloof en liefde met Hem. Zij deden maar 'alsof'. En voor zulke mensen geldt op de dag van het laatste oordeel het verschrikkelijke: gaat weg van Mij.

Johannes de Doper heeft duidelijk gemaakt, dat "kinderen van Abraham"-zijn geen garantie betekent om veilig te zijn in het gericht (Mattheüs 3:8). Jezus maakt duidelijk, dat ook het in zijn naam profeteren, boze geesten uitwerpen en het doen van vele krachten evenmin een garantie betekenen om veilig te zijn in het gericht: "Wie de wil doet van mijn Vader, die in de hemelen is, zal het Koninkrijk der hemelen binnengaan."

D Gespreksvragen

1 Is het vandaag moeilijker om behouden te worden dan in Jezus' tijd?
Wie zal uiteindelijk het Koninkrijk der hemelen mogen binnen gaan?

2 Bekijk samen de bekende plaat van John Bunyan. Wat klopt er volgens jou niet?
Waar vind je de brede weg en de smalle weg?

3 Waar komt valse profetie ook nu voor? (geef voorbeelden)
Waarom waarschuwt de kerk daar nauwelijks voor?

4 Vind je dat de kerk en heel de christenheid meer woorden zégt dan daden dóet?
Wat moet vooral gedaan worden, denk je?

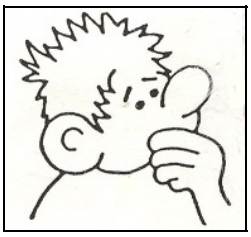

Denkertje

De Deense theoloog en filosoof Sören Kierkegaard geeft met betrekking tot het kennen van de wil van God het voorbeeld van een leraar die een les opgaf. Een van de leerlingen weet, wanneer hij thuisgekomen is, niet meer precies tot hoever is opgegeven. Het vak waar het om gaat heeft evenwel de liefde van zijn hart. Hij doet het met heel veel plezier. Daarom leert hij een extra groot stuk. Dan is het altijd goed, denkt hij. Er is ook een andere leerling die vergeten is wat precies is opgegeven. Hij heeft – anders dan de eerste leerling – een verschrikkelijke hekel aan dat vak. Daarom wil hij beslist niet te veel leren. Hij gaat bij iedereen informeren hoeveel hij wel moet leren. Daardoor houdt hij geen tijd over om zijn les zelfs maar in te zien.

Zo is ook voor ons bij de vraag naar de wil van God beslissend wat er achter die vraag zit. Vragen we naar de wil van God om zo veel mogelijk of om zo weinig mogelijk voor Hem te doen? Achter deze vraag ligt trouwens nog weer een diepere vraag en dat is de eigenlijke vraag: Wie is God voor ons?

Het geheim van het kennen van de wil van God ligt in het kennen van God zelf.

schets 10 Bergrede: tweeërlei fundament (7:24-29)

A Kernpunten

* Aan het einde van de Bergrede vergelijkt Jezus de mens met de bouwer van een huis. Het is een beeld voor wat wij van ons leven maken en vioor de hele opzet ervan.

* Eens komt het gericht van God. Dan blijkt hoe wij gebouwd hebben. Dan blijkt of wij met God gerekend hebben. Of wij Jezus' woorden niet alleen gehoord, maar ook gedaan hebben.

* Het verschil zal groot zijn. Het is een verschil tussen paleis en puinhoop, tussen eeuwige zaligheid en eeuwig verderf. Zorg dus dat er een goed fundament onder je leven zit.

B Bijbelstudie

Mattheüs 7

24 Een ieder nu, die deze mijn woorden hoort en ze doet, zal gelijken op een verstandig man, die zijn huis bouwde op de rots.
25 En de regen viel neer en de stromen kwamen en de winden waaiden en stortten zich op dat huis, en het viel niet in, want het was op de rots gegrondvest.
26 En een ieder, die deze mijn woorden hoort en ze niet doet, zal gelijken op een dwaas man, die zijn huis bouwde op het zand.
27 En de regen viel neer en de stromen kwamen en de winden waaiden en sloegen tegen dat huis, en het viel in, en zijn val was groot.

a Geef in het kort de betekenis van deze gelijkenis in eigen woorden weer.

b Wat bedoelt Jezus in vers 24 met "mijn woorden"?

c Uit welke uitdrukking in vers 24 en 26 blijkt dat wat in het heden gebeurt verstrekkende gevolgen heeft voor de toekomst?

d Vers 25 kan herinneren aan een grote catastrofe die beschreven wordt in het Oude Testament. Welke?

e Wat zijn in vers 25 en 27 de regen, stromen en de winden?

28 En het geschiedde, toen Jezus deze woorden geëindigd had, dat de scharen versteld stonden over zijn leer,
29 want Hij leerde hen als gezaghebbende en niet als hun schriftgeleerden.

f Waarom staan de scharen versteld over Jezus' leer?

g Wat is de uitwerking van de woorden van Jezus op de scharen? En op ons?

h Wat is het 'gezag' waarmee Jezus in de Bergrede spreekt? (vers 29)

Spreekt ons dat 'gezag' nog steeds aan?

C Toelichting

Horen en (niet) doen
Zoals de Thora in het Oude Testament eindigt met de belofte van zegen en de bedreiging van vloek aan degenen, die de wet houden of overtreden (vgl. Leviticus 26 en Deuteronomium 28; 30:15-20), zo beëindigt Jezus de nieuwe Thora met een gelijkenis, waarin de kern gelijk is aan datgene, wat aan het slot van de Thora in het Oude Testament bedoeld wordt.

Een ieder dat is dus niemand uitgezonderd. Ook wij niet. Een ieder die deze woorden van Jezus HOORT en DOET is als een wijze bouwer, die zijn huis een goed fundament geeft. Wat voor noodweer er ook kwam, het viel niet in.
Een ieder dat is dus niemand uitgezonderd. Ook wij niet. Een ieder die deze woorden van Jezus HOORT en NIET DOET is als de dwaze bouwer, die zijn huis géén fundament gaf. Toen het noodweer kwam, viel het als een kaartenhuis in elkaar.

Een gelijkenis
Aan het einde van de Bergrede vergelijkt Jezus de mens dus met de bouwer van een huis. Het is een beeld voor wat we van ons leven maken en voor de hele opzet ervan. Maar dan onderscheidt Jezus niet tussen geslaagde en mislukte levens, tussen welvaartshuizen en armoedig gebleven woningen. Hij onderscheidt alleen tussen veilige en bedreigde levens. En die scheidslijn loopt dwars door onze indelingen heen.
Jezus vraagt niet wat we ervan gemaakt hebben en hoe geslaagd ons levenshuis eruitziet, maar Hij vraagt hoe het gefundeerd is. Leven we wel veilig?

Het grootste risico
Jezus' woorden over het bouwen op de rots of op het zand worden beheerst door de gedachte aan één dreiging die op alle woningen en op alle levens van mensen afkomt. Dat is de lawine van de overstroming.
Een beeld voor het gericht van God, dat zonder aanzien van persoon over alle levens zal gaan. Zoals dat die ene man overkomt, die op goede zandgrond bouwt: een stevige bodem. Goed genoeg voor dit leven en voor zo'n huis.
Hem ontbreekt maar één ding. Hij rekent niet op het extreme risico van de orkaanwind in combinatie met een overstroming. Theoretisch zou zo'n ramp kunnen komen, maar wie rekent nu met het zeer onwaarschijnlijke risico?

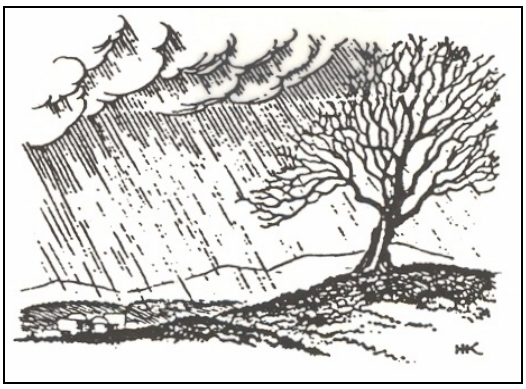

Zo zijn er veel mensen die heel wijs hun levenshuis bouwen, maar zij laten in het midden of er een God is en of er eens een gericht komt. Dat risico wordt niet als risico ingecalculeerd bij hun leven. En juist dat wordt hun ondergang.
En de gevolgen zijn zeer ernstig. Het grootste risico voor de mens is het gevaar waar hij niet in gelooft.

Doordacht leven
De andere bouwer bouwt meer veiligheid in. Hij graaft dieper en laat de fundering doorlopen tot op de rotsachtige ondergrond onder de zandlaag.

Het lijkt voor een eenvoudige oosterse woning sterk overdreven om het huis zo te verankeren: alsof het moest standhouden in de oceaan! Maar dat is ook juist zo.
De wijze man bereidt zich voor op de vuurproef. Hij investeert daarom heel veel in de diepgang van de funderingen.

Het is een beeld voor de mens die Jezus' woorden hoort en doet. Hij leeft doordacht. Hij weet dat geen mensenleven het uithoudt voor God en daarom verankert hij zijn hele leven in de eerbied voor Jezus en in het liefhebben van Zijn geboden.

Je fundament is van levensbelang
Wij denken wel eens, dat het met het doen van Jezus' woorden zo'n vaart niet zal lopen, omdat de Roomsen denken door hun doen (goede werken; eigen gerechtigheid) de hemel te verdienen. Jezus zegt: Het zal wél zo'n vaart lopen. Een ieder zal geoordeeld worden naardat hij gedaan heeft.

Zeker, met doen verdienen wij niets. Maar het doen is kenmerk van geloof en genade! Daarom is het wel van belang.
En het zal wel duidelijk zijn: er is een groot verschil tussen horen en doen of horen en niet doen. Een verschil tussen paleis en puinhoop, tussen eeuwige zaligheid óf eeuwig verderf.
Dat verschil blijkt niet altijd direct. Soms pas na jaren. Misschien pas op de laatste dag. Uiterlijk lijken die bouwers en huizen op elkaar als twee druppels water. Maar het gaat om wat ónder die huizen zit - om het fundament.
En dát leven heeft een onwankelbaar fundament, als je je door God laat gezeggen en leiden.
Zorg dus dat er fundament in je leven zit. Christus is daar op zich niet gerust op. Daarom waarschuwt Hij zo ernstig. Dat kun je hieraan zien, dat het huis op de rots voorop staat en het huis op het zand achteraan komt.

Zo bereikt de Here Jezus, dat Hij zijn slotwoord afsluit met: "... en dat huis viel in en zijn val was groot".
Het komt niet vaak voor dat de Bijbel met een dreiging eindigt. Liever met de belofte. Maar alsof Jezus het oppervlakkig gebruik van de Bergrede voorzien heeft, eindigt Hij dreigend: en zijn val was groot ...
Dreigend echoot het nog na in onze oren!

De reactie
De uitwerking van Jezus' woorden over het doen van overvloediger gerechtigheid - gesproken in de Bergrede - doet de scharen versteld staan over zijn onderwijs.
Jezus heeft hen in de Bergrede duidelijk gemaakt hoe God wil dat mensen zullen leven naar Zijn wil. Hij spreekt dan ook niet met eigen gezag. Hij heeft recht van spreken, op grond van de volmacht van de Vader. In Jezus openbaart zich het koning-zijn van God.

De durf, de eenvoud, de oorspronkelijkheid en de vanzelfsprekendheid waarmee de Thora - door Jezus - nieuw gaat spreken, vragen om een reactie van Gods volk de eeuwen door.
Het gaat in Gods Koninkrijk om horen én doen!

D Gesprek

1 Iemand zei eens:
"Je bent pas een christen als je de liefde van God doorgeeft aan de ander."

Je kunt je vast wel in die uitspraak vinden.
Maar geeft zelf eens een eigen antwoord op de vraag:
Wanneer ben je een christen en een burger van Gods Koninkrijk?

2 *"De buitenkant van het christen-zijn maakt je nog geen christen."*
Betekent dit, dat de buitenkant niet belangrijk is?

3 Reageer op de volgende stellingen door er een **+** achter te zetten als je het er mee eens bent, een **-** als je het niet weet:

a *Alle mensen worden beoordeeld op hun daden*.

b *Vrome mensen worden strenger beoordeeld dan niet-gelovige mensen.*

c *God oordeelt juist omdát Hij liefde is.*

4 Christenen zijn mensen die de weg van Jezus volgen. In de Bijbel staan veel verhalen over mensen die Jezus volgen.

a Welke volgeling van Jezus spreekt jou aan en waarom?

b Wat betekent het volgen van Jezus voor jou?

5 Het bijbelboek Handelingen staat vol met opmerkingen over de volgelingen van Jezus. Zoek in je Bijbel de volgende teksten op en noteer de kenmerken die daarin genoemd worden.

Handelingen 2:41-47 .....

Handelingen 4:2 en 20 .....

Handelingen 4:32-37 .....

Handelingen 5:12-16 .....

Handelingen 9:31 .....

Handelingen 11:26 en 29-30 .....

a Zijn de kenmerken die genoemd worden herkenbaar in je eigen leven?

b Welk kenmerk spreekt je het meest aan en welk kenmerk vind je erg moeilijk?

c Hoe reagerden mensen toendertijd op christenen?

d Wat kun je leren van deze eerste christenen?

Voorbeelden van christelijke levensstijl

☐ Toen het eens ging over hulp aan de naaste, merkte iemand op "Toch heb ik er moeite mee: Wat helpt dat tientje van mij nu in die enorme ellende? Wat verandert er nu wezenlijk?"
Ben je het eens met deze mening?
Waarom wel/niet?

☐ Hiernaast vind je twee voorbeelden van christelijke levensstijl, zoals die past bij de bergrede.
Wat vind je van het eerste voorbeeld?
En wat van het tweede?
Kun je zelf nog concrete punten noemen?

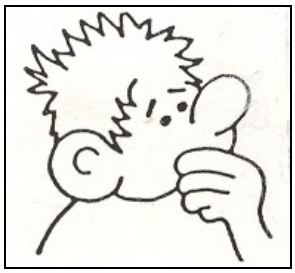

Denkertje

Ik denk dat veel christenen, met name onder de jeugd, erg aangesproken zullen zijn door een begrip als 'nieuwe levensstijl', maar dat het moeilijk in praktijk te brengen is. Kun je wat konkrete punten noemen die je in je dagelijks leven in praktijk kunt brengen?

'Ik spreek liever over christelijke levensstijl. Op gevaar af voor wettisch uitgemaakt te worden, wil ik toch graag een paar dingen noemen:

— allereerst moeten we als christenen 'de heilige koe' van de privacy slachten! Daarmee bedoel ik dat we onze levens en onze huizen moeten openzetten voor anderen. Dat we tijd hebben en een luisterend oor voor anderen, dat er plaats is aan tafel om een hap mee te eten, dat we een open huis hebben. Met name in de kerk zou geen eenzaamheid mogen voorkomen en we zullen als leden van een plaatselijke kerk of gemeente dan ook de heilige koe van de privacy en het egocentrische leven moeten

— verder: Christenen moeten op veel meer posten waar beslissingen vallen hun stem laten horen. In ouderkommissies, buurtkommissies, op school, op gemeentelijk niveau. Christenen dienen voortrekkers te zijn bij alles, dat ten goede komt aan Gods wereld.

Al te vaak lopen de christenen mopperend achter allerlei tendenzen aan, die we toeschrijven aan de zonde, terwijl we er in een eerdere fase een profetisch protest tegen hadden moeten laten weerklinken, waardoor dingen wellicht anders waren gelopen. Christenen moeten voortrekkers zijn. Zij leven vanuit de toekomst van Jezus Christus, ze hebben als het ware het koninkrijk van God in de rug. De hoop op Gods toekomst maakt ons vrij om vandaag de handen uit de mouwen te steken. In gehoorzaamheid aan onze Opdrachtgever mogen we tekenen van zijn Rijk oprichten, als kanaal van dankbaarheid, als brug naar de wereld toe.'